Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

היינט 8 זייטען. | פרייז 20 גראשען. | NAJER FOLKSBLAT

נייער פאלקסבלאט

№ 128 | לאדז, מיטוואך ה סיון תר״ץ | אכטער יאהרגאנג | Łódź, Sroda, 4 czerwca 1930 r. | № 128

אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71 | Ares Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71.

צוזאמענפאהר פון „בונד" אין לאדז

בעשליסט אריינצוטרעטען אין 2-טען אינטערנאציאנאל

אין זאל פון לאדזער שטאט-ראט האט זיך זונ־טאג און אווענד אנגעהויבען דער 5-טער איסערגעוועהנליכער צוזאמענפאהר פון „בונד" אין פוילען.

דער צוזאמענפאהר האט געדאפט בעשליסען די פראגע וועגען

אנשלוס פון בונד צום 2-טען אינטער־נאציאנאל.

וועגען דער פראגע האבען זיך אין דער בונדישער פרעסע א לענגערע צייט געפיהרט דיסקוסיעס. ס׳האט זיך אויסגעבילדעט 2 גרופען פאר און געגען דעם אנ־שלוס. אין ביידע גרופען האבען ארויסגעשטעלט זייערע טעזיסען און ס׳האט זיך ארויסגעשטעלט קיין פארט צוזאמענפאהר זענען נאך געווען „טעזיסען גומער הדיי", די זענען אבער אין דער פרעסע נישט פערעפענטליכט געווארען, ווייל ווי מ׳איז איבער זענען זיי ארויס־געשטעלט געווארען דורך א״ז לאדזער.

צום צוזאמענפאהר זענען געקומען

101 דעלעגאטען פון 38 גרעסערע שטעט

און 15 ראיאן -צענטרען צוזאמען פון עטליכע און פופ־ציג פונקטען. אלס געסט זענען אויפ׳ן צוזאמענפאהר בעקומען פערשרעטער: דעפ. זארעמבא [צ. ק. פון פ. פ. ס.] דעפ. קראניג [צ. ק. פון דער דייטשער ארבי־טער-פארטיי] דעפ. טשעריקאווסקי [צענטראל קאמיסיע פון קלאסען פעראיינען] שטאט-פרעזידענט זשעמ־יענצקי [סאציאליסטישער מעהרהייט פון מאגיסטראט און לאדזער ה. ק. פון פ.פ.ס.] פון אויסלאנד זע־נען געקומען ח. יקאפאווסקי פון בערלין און ד״ר ביסמאן פון חמעלשען בונד. מ׳האט ערווארט, אז צום צוזאמענפאהר זאל אויך קומען פרי׳ אנדזשעליקא באלאבאנאווא אלס פארשטעהערין פון „פאריזער ביו־ראָ" זי איז אבער נישט געקומען און צוגעשיקט א בעגריסונג.

ביידע צדדים די אנהענגער און די געגנער פון אנשלוס אין 2-טען אינטערנאציאנאל האבען זיך פיר־בעהאפט געגרייט צום צוזאמענפאהר. זונטאג און אווענד זענען די אנהענגער פון די טעזיסען 2 [די געג־נער פון אנשלוס צום 2-טען אינטערנאציאנאל] נישט געקומען צו דער פייערליכער עפענונג, וועלכע האט צוליב דעם פערשפעטיגט אויף 2 שעה; ערשט ווען מען האט בעשלאסען עפענען דעם צוזאמענפאהר אהן זיי זענען זיי אריינגעקומען און זאל ארום 10 א זייגער אין אוונט.

אין פרעזידיום זענען געוועהלט געווארען ד׳ ה״ה: ט״ח [י. פארטנוי] ה. עהרליך און ראטמאן ליכטענ־שטיין און אלס עהרען-מיטגלידער ה׳ א׳קאדי קרע־מער און קאסאווסקי. [ביידע — אלטע סאציאליסטישע טוער, גרינדער פון בונד] די 101 דעלעגאטען האבען זיך לויט די פראקציעס פערטיילט:

58 פאר די טעזען נ׳ 1 און 43 – פאר 2

פון דער אפאזיציע איז אין פרעזידיום קיינער נישט אריין.

אין נאמען פון דער לאדזער ארגאניזאציע פון בונד האט געהאלטען א בעגריסונגס-רעדע ראטמאן ליכ־טענשטיין; פון געוו. ארגאניזאציאנס-קאמיטעט פון גאליציאנער בונד וועלכער האט ערשט געפייערט זיין 25-יאהריגען יובליי און איז איצט א טייל פון פוי־לישען „בונד" האט בעגריסט ד״ר בראס פון קראַ־קא און אין נאמען פון זייערע ארגאניזאציעס האבען בעגריסט: דעפ. זארעמבא, דעפ. טשעריקאווסקי, דעפ. קראניג, דעפ. זשעמיענצקי ד״ר קיסמאן.

די אפאזיציע האט אריינגעטראגען א פארשלאג, אז די צוזאמענקונפט זאל זיך אנערקענען

נישט פאר קיין צוזאמענפאהר נאר פאר א קאנפערענץ

[א קאנפערענץ קען נישט אנגעהמען קיין ענטגילטיגע בעשלוסען] דער פארשלאג איז אפגעווארפען גע־ווארען.

דאן האט דער פיהרער פון דער אפאזיציע י. כמורנער איבערגעלייענט א שארפע דעקלאראציע, די אפאזיציע האט אפגעהויגען די שבועה און

פערלאזט דעם צוזאמענפאהר

נישט וועלענדיג זיך בעטייליגען אין דער אפשטי־מונג. די אפשטימונג איז פונדעסטוועגען פארגעקומען און מיט 57 שטימען ביי 1 אנגעהאלטענעם זענען

אנגענומען געווארען די טעזיסען נ. 1

פאר אנשליסען זיך צום 2-טען סאציאליסטישען אינטער-נאציאנאל. די אפאזיציע האט געהאלטען, אז די בעשלוסען וועגען אנשלוס פאדערען א קוואליפי־צירטע מעהרהייט פון צוויי דריטעל וועלכע די רעזא־לוציע האט נישט בעקומען און איז דערפאר נישט מער פליכטענד פאר דער פארטיי.

די מאנטאגדיגע נאכט. זיצונג האט זיך גצזאלט אנ־הייבען דפו א זייגער א״ן אווענד. די אפאזיציע וועלכע האט זיך די גאנצע צייט בעראטען אינ׳ם א בעזונדער לא־קאל, האט בעשלאסען צו דער זיצונג נישט צו קומען. די מעהרהייט האט זיך אייך בעראטען און געזוכט צו געפינען אן אויסוועג פון דער לאגע, כדי

נישט צו דערלאזען צו קיין שפאלטונג.

די ארגאניזאציאנעלע דיסציפלין האט סוף-כל־סוף דאך געזיגט און 12 מיטגלידער פון דער אפאזיציע האבען בעשלאסען זיך ווייטער צו בעטייליגען אינ׳ם צוזאמענפאהר און זענען אוועק צו דער זיצונג. דער־ווייל זענען געפירט געווארען ווייטערדיגע אונטער־האנדלונגען. שפעט ביינאכט איז געקומען צו א הסכם און ס׳איז בעוואוסט געווארען, אז די אפאזיציע קומט צום צוזאמענפאהר. מ׳האט וועגען דעם מיטגעטיילט די מעהרהייט און זיי אויפגעפאדערט, אז זיי זאלען נישט מאכען קיין שום אונפאקטישע אויפרוף ארער בע־מערקונגען אויפ׳ן אדרעס פון דער אפאזיציע, ווען זיי וועלען אריינקומען אין זיצונגס-זאל כדי נישט ארויס־רופען קיין ביין בלוט. נאך צוויי א זייגער ביינאכט האט אין נאמען פון דער אפאזיציע י. כמורנער איבערגע־לייענט א נייע דעקלאראציע, דאסמאל שוין זעהר א מילדע און נאכדעם איז אנגענומען געווארען א

קאמפראמיס-רעזאלוציע.

לויט וועלכע די אנגענומענע רעזאלוציע וועגען אנשלוס ווערט בעטראכט אלס דירעקטיוו פאר׳ן צ. ק. אין א קורצער צייט ארום ווען דער צ. ק. וועט עס געפונען פאר נויטיג, וועט ער צוזאמענרופען א פארטיי-ראט, וועלכער וועט בעשליסען וועגען די מיי־מעדיגע שריט, וואס דארפען אנגענומען ווערען בנוגע דעם אנשלוס. ארום דריי א זייגער פארטאג האט זיך דער צוזאמענפאהר פערענדיגט מיט׳ן געזאנג פון דער בונדישער שבועה.

4 א זייגער האט זיך אנגעהויבען א באנקעט אין וועלכען די אפאזיציע האט זיך נישט בעטייליגט.

דער צוזאמענפאהר איז געווען א געשלאסענער און קיין פארשטעהער פון דער פרעסע זענען נישט צוגעלאזט געווארען.

• • •

נעכטען 10 פריה איז אין פילהארמאניע זאל אויך פארגעקומען א גרויסע אסאמבלעע אין וועלכע ס׳האבען זיך בעטייליגט כמורנער, ערליך, אלטער, ווירגיל, כהן, קאסאווסקי א. אנד.

בעקאנטמאכונג.

די פערוואלטונג פון פעראיין „גמילת חסדים" גלובנא 62 מאכט בעקאנט איהרע מיטגלידער, אז זונטאג, דעם 8/6 3 א זייגער נ״מ קומט פאר אין אייגענעם לאקאל א

אלגעמיינע גענעראל פערזאמלונג

איינפאלס עס וועט נישט קומען די נויטיגע צאהל מיטגלידער, קומט די פערזאמלונג פאר דעם זעלבען טאג 7 אווענד ביי יעדער צאהל מיטגלידער.

טאג ארדנונג: 1) ערעפנונג פון דער פערזאמלונג; 2) וואהלען פון א פארזיצענדען מיט א ביירזיצענדען; 3) בעריכט פון יאהר 1929; 4) בע־ריכט פון דער קאסע; 5) בעריכט פון רעוויזיאנס-קאמיסיע; 6) דיסקוסיעס; 7) פריייע פארשלאגען; 9) וואהלען פון א נייער פערוואלטונג און רעוויזיאנס־קאמיסיע. מ׳בעט צו קומען צאהלרייך און פינקטליך,

בעמ.: קיין בעזונדערע איינלאדונג וועט נישט ווערען ארויסגעשיקט.

7196 מיט אכטונג די פערוואלטונג.

PATRIA | בעקאנטמאכונג. | PATRIA

די בעקאנטע פירמע

„PATRIA" - שאקאלאד- און צוקערווארען-פאבריק

מאכט בעקאנט דעם געעהרטען פובליקום,

אז אלע אונזערע אויסארבייטונגען, וואס זענען פראדוצירט פון די בעסטע מאטעריאלען און מעכאניש אויסגעארבייט אויף די נייעסטע מאשינען זענען פערזעהען דורכאויס מיט דער אויפשריפט „PATRIA" ווי: „פאנטאזיע", „בריליאנט", קארמעלן", „טאפעל-שאקאלאד", „איריס" א. א. וו.

עלטערן! מאכט אויפמערקזאם אייערע קינדער אז ביים קויפען זיס־ווארג פאר 5 אדער 10 גראשען א שטיק, זאל זיין דערויף דער אויפשריפט „PATRIA".

בעמערקונג: איריס 2 שטיק 5 גראשען

פערלאנגט נור פון דער פירמע

„PATRIA"

PATRIA | PATRIA

עלטערן! פערשרייבט אייערע קינדער אין דער

באראכאוו-שול ציגעל-גאס 26 | פרץ-שול פלאץ קאשצעלני 4

ס׳ווערען אנגענומען קינדער אין עלטער פון 6 יאהר אן

די איינשרייבונגען קומען פאר טעגליך פון 8–2 נאכמ. אין די קאנצעלאריעס פון די שולען. קוראטאריום פון די באראכאוו-שולן.

Dr. med. Daniel Wajskopf

אינערליכע קראנקהייטען. ספעציעל - ארצט פאר מאגען, לעבער און קישקע-קראנקהייטען.

רענטגען

Piotrkowska 104 B, tel. 114-82

נעמט אן פון 4 – 7, זונטאג פון 10 – 12 מיטאג.

Dr. med. I. WAJNBERG

Cegielniana 47, tel. 26-02

אינערליכע קראנקהייטען.

ספעציעל פאר לונגען- און הארץ-קראנקהייטען, בעשטראהלונגען און קינסטליכע בערג-זון.

נעמט אן און דערחיים פון 3–5 נאכמ.

Dr. Donchin

ספעציאליסט פאר אויגען-קראנקהייטען

צוריקגעקעהרט

מאניושקי 1, טעל. 209-97

נעמט אן פון 9–1 מיטאג און פון 4–7 אווענד.

פון דער יודישער קהלה

אלע שוהלען, בתי מדרשים און שטיבלעך ווערען געבעטען צו שיקען היינט אין אווענד זייערע פארשטעהער אין א זעהר דרינגענדען ענין.

Dr. Rożaner

הויט, וועגערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע

Dzielna (Narutowicza) 9 tel. 128-98

נעמט אן פון 8–10 פריה און פון 5–8 אווענד

סס. וואַרטע-זאל פאר פרויען.

BANK

Kupiecko-Kredytowy

Sp. w ŁODZI, z ogr. odp.

ul. Zawadzka Nr. 11

Telefony 174·45 i 162·45.

Rach żyr. w Banku Polskim w Łodzi. P.K.O. Warszawa 65500.

מיר נעהמען אן אינשרייבונגען אויף דער

PREMJOWA POŻYCZKA BUDOWLANA

ביז 16-טען יוני 1930 !

די פלענמייגע סומע פון די יעהרליכע אויסגעלאסטעוועטע פרעמיעס

2000.000 זל.

וועלכע אויסגעלאסטעוועט ווערען יעדען קווארטעל

1 נאוועמבער, 1 פעברואר,

1 מאי, 1 אויגוסט פאלג. פרעמיעס

1 אויף 40,000 זל.

1 „ 250,000 „

10 „ 10,000 „

100 „ 1,000 „

די אויסגעלאסטעוועטע אבליגאציעס בע־טייליגען זיך אין די ווייטערע ציהונגען.

אבליגאציעס צו 50 זל. פאר א שטיק אין געלד די קאסעס זענען טעטיג אהן איבעררייס

פון 9 פריה ביז 2 נ״מ ווי אויך א ספעצ. קאסע פון 4-6 נ״מ

דעם טיפטען מיטגעפיהל דריק איך אויס דער פאמיליע וויאנזאווסקי צוליב׳ן טויט פון זייער אונפערגעסליכען מאן און פאטער

נ״ע העניך

המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.

עקיבה גרינבוים.

סלאוואי-סקלאדקאווסקי — אינערן-מיניסטער

ווארשא, 3 (טעלעפאניש) היינט איז אונטערגעשריבען געווארען דורכ'ן מלוכה-פרעזידענט די נאמינאציע פון גען. סלאוואי-סקלאדקאווסקי אלס אינערן-מיניסטער.

גלייכצייטיג איז אונטערגעשריבען געווארען די דימיסיע פון אינערן-מיניסטער יוזעפסקי.

סאוויעטען-נאטע צו פוילען

ווארשא, 3 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) דער סאוויעטישער געזאנדטער אין ווארשא פאטיעמקא האט איבערגעשיקט אין אויסערן-מיניסטעריום א נאטע אין צוזאמענהאנג מיט'ן געפלאנטען אטענטאט אויף דער סאוויעטישער אמבאסאדע. די נאטע איז געהאלטען אין א זעהר מילדען טאן, און די סאוויעטישע רעגירונג פרעגט זיך אן, הלמאי די אויספארשונג ארום אטענטאט געפינט זיך אויף א טויטען פונקט.

צוויי רעזאלוציעס

פון דער סאנאציע און „וויזוואלעניע"

ווארשא, 3. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) די סאנאציע-פארטיי „ארבייטס-פאראייניגונג פון שטאט און דארף" האט אנגענומען א רעזאלוציע, אז די רעגירונג דארף פיהרען א מצהר מעסיגע פאליטיק, און לאזען ארבייטען דעם סיים.

ווארשא, 3. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) די „וויזוואלעניע" האט היינט אפגעהאלטען א זיצונג און אנגענומען א רעזאלוציע מיט אן אפעל צו אלע פויערים-פארטייען, אז זיי זאלען זיך אלע פאראייניגען. אין דער רעזאלוציע ווערט געזאגט, אז בעת די וואהלען וועלען די פויערים-פארטייען געהן צוזאמען מיט'ן „צענטראלעוו". לסוף ווערט אין איהר שטארק געטאדעלט די רעגירונג פאר נישט לאזען דעם סיים ארבייטען.

טראגעדיע פון טויב-שטומע

ווארשא, 3. (טעלעפאניש).

אין ווארשא איז היינט געשעהן פאלגענדע טראגעדיע. דא קומט פאר א צוזאמענפאהר פון טויב-שטומע.

דריי אנטיילנעהמער פונ'ם צוזאמענפאהר — יודען — האבען זיך געלאזט אין א שיפעל שפאצירען אויפ'ן ווייסעל. אין א געוויסען מאמענט האט זיך דאס שיפעל איבערגעדרעהט. די טויב-שטומע האבען, פערשטענדליך, נישט געקאנט רופען צו-הילף, און אז מ'האט בעמערקט דאס אומגליק, און ארויסגעצויגען זיי פון וואסער, איז שוין איינער פון זיי געווען טויט.

שטאט-ראט-וואהלען אויף דער פראווינץ

זונטאג זענען פארגעקומען וואהלען אין די שטאט-ראט אין לאסק און אין שעראדז.

די וואהלען אין שטאט-ראט אין

לאסק

האבען געגעבען פאלגענדע רעזולטאטען: פון 6750 בערעכטיגטע האבען אין די וואהלען אנטייל גענומען 3297. אויף דער ליסטע נומער 2 פ.פ.ס. זענען געפאלען 364 שטימען — 3 מאנדאטען, אויף דער ליסטע נומער 3, רעליגיעזע יודען ארטאדאקסען רעגירונגס טרייע 587 שט. 4 מאנדאטען אויף דער ליסטע נומער 4 פוילישער וואהל-קאמיטעט 473 שטימען 4 מאנדאטען; אויף דער ליסטע נ. 6 ווירטשאפטליכער און פאלקס בלאק 799—6 מאנדאטען אויף דער ליסטע נומער 7 יודישע פאלקס-פאראייניגונג 869 — 7 מאנדאטען.

אין שעראדז

האבען די וואהלען געגעבען פאלגענדע רעזולטאטען:

די ליסטע נומער 2 פ.פ.ס. 906 שטימען — 5 מאנדאטען; ליסטע נומער 3 „ענטוויקלונג אין וואלשטאנד אין שעראדז 158 שטימען — (1 מאנדאט) ליסטע נומער 4 פאלקס קאמיטעט 852 שטימען — (4 מאנדאטען); ליסטע נומער 5 יודישער וואהל-קאמיטעט פועלי-ציון — (1 מאנדאט); ליסטע נומער 5 א גרופע און קליינע האנדווערקער 545 שטימען — (3 מאנדאטען); ליסטע נומער 7 פוילישע פאראייניגטע ליסטע 609 שטימען — (4 מאנדאטען); ליסטע נומער 8 פאראייניגטער בלאק פון יודען רעכטע 877 שטימען — (5 מאנדאטען); ליסטע נומער 10 אונפארטייאישער קאמיטעט 59 שטימען (אהן מאנדאט).

עס האבען געשטימט 87 פראצענט פון די בערעכטיגטע.

קופאן 2
צווייטע סעריע
פון גרויסען פרעמיען-קאנקורס
פון „נייעס פאלקסבלאט"
כדי זיך צו בעטייליגען אין דער 2. סעריע פון פרעמיען-קאנקורס, איז גענוג צו צושטעלען בלויז 20 קופאנען
שנייד אוים דעם קופאן!

פראטעסט פון די א"י ארבייטער

ירושלים, 3 (יט"א) די „הסתדרות העובדים" און די א"י-דיגע ארבייטער פארטייען האבען ארויסגעלאזט א פראטעסט בנוגע בעגרעניצען די אימיגראציע קיין ארץ ישראל.

א"י-בעגרענצונגען — א מיספערשטענדניש

אזוי ערקלעהרט אין גענף דער ענגלישער שטאטס-סעקרעטאר

גענף, 3. (יט"א טעלעגראפיש).

אויף דער נאכמיטאג זיצונג פון דער מאנדאט-קאמיסיע ביים פעלקער-בונד האט דער ענגלישער שטאטס-סעקרעטאר ד"ר שילס געהאלטען א גרויסע רעדע.

ער האט זיך פערוזפען אויפ'ן „ווייסען בוך" און ערקלעהרט, אז די יודישע פראטעסטען געגען דער אימיגראציע-בעגרענצונגען בערוהען אויף א מיספערשטענדניש: קיין איינע פון די צוריקגעהאלטענע סערטיפיקאטען — האט ער געזאגט — איז נישט אנוליר געווארען און זיי וועלען צוריק ערטיילט ווערען נאכ'ן בעריכט פון סימפסאן דער דאזיגער בעריכט ווערט ערווארט אין א פאר וואכען ארום.

דער רעדנער האט ווייטער אויסגעדריקט די איבערצייגונג, אז די אינטערעסען פון די אראבער זענען נישט אין ווידערשפרוך מיט די יודישע אספיראציעס וועגען שאפען א יודישע נאציאנאלע היים אין א"י.

די ווייטערדיגע זיצונג פון דער קאמיסיע איז געווען א געהיימע.

אויסצייכנונג פאר סנעל'ן

לאנדאן, 3. (יט"א טעלעגראפיש).

צוליב דעם יום-טוב פון קעניגס געבורטס-טאג איז אויסגעצייכנט געווארען מיט א ארדען דער יודישער מיטגליד פון דער שאו-קאמיסיע, סנעל, קיין שום אנדער מיטגליד פון דער קאמיסיע איז נישט אויסגעצייכנט געווארען.

געעפענט די סעסיע פון דער מאנדאט-קאמיסיע ביים פעלקער-בונד

גענף, 3. (יט"א טעלעגראפיש).

היינט פארמיטאג האט זיך געעפענט די סעסיע פון דער מאנדאט-קאמיסיע ביים פעלקער-בונד. אויף דער ערשטער זיצונג איז אויסגעארבייט געווארען דער ארבייטס-פלאן אויף דער נאכמיטאג-זיצונג האט דער ענגלישער דעלעגאט ד"ר שילס רעפערירט דאס „ווייסע בוך" און האט אפגעגעבען א צווייטע דעקלאראציע.

גענף, 3. (יט"א טעלעגראפיש).

דעפ. גרינבוים איז אנגעקומען קיין גענף און האט אויך אפגעהאלטען א בעראטונג מיט די ציוניסטישע פיהרער.

נישטא קיין נאציאנאלע היים

אהן אימיגראציע און פרייען באדען-פערקויף

גענף, 3. (יט"א טעלעגראפיש).

דא איז פערעפענטליכט געווארען דער מעמאריאל פון דער יודישער אגענץ. צום מעמאריאל איז צוגעגעבען א בריף פון פראפ. חיים וויצמאן צום הויך-קאמיסאר סער טשענסעלאר.

אין דעם בריף ווערט אנגעוויזען אז דער בעריכט פון דער שאו-קאמיסיע האט אנגערירט די גרונד-פרינציפען פון דער יודישער נאציאנאלע היים דערפאר, וואס עס איז געגעבען געווארען די אנרעגונג צו בעגרעניצען די אימיגראציע קיין א"י און צו פערהינדערען דעם פרייען באדען-קויף. אהן די צוויי עלעמענטען איז קיין נאציאנאלע היים נישטא און דאס איז א וועזענטליכע איבער-שטרייטונג פון מאנדאט.

צום סוף ווערט אין בריף אויסגעדריקט די האפנונג, אז אין הסכם מיט מאקדאנאלד'ס דעקלאראציע וועלען קיין שריט געגען דער יוד. נאציאנאלער היים נישט אונטערנומען ווערען.

תל-אביבער בירגערמייסטער אין גענף

גענף, 3. (יט"א טעלעגראפיש).

דא איז אנגעקומען דער בירגערמייסטער פון תל-אביב, דיזענגאף.

מארשאלעק דאשינסקי'ס ענטפער

אויף די ענינים, וועלכע ער האט לעת-עתה פערשוויגען

ווארשא, 3. (טעלעפאניש פון אונזער סיים-קארעספאנדענט).

אין דער סאנאטארישער צייטונג „גאזעטא פאלסקא" פון 1 יוני איז געווען אפגעדרוקט אן ארטיקעל אונטער'ן קעפעל „דער מארשאלעק דאשינסקי און זיין שאטען". דער ארטיקעל ווארפט פאר דאשינסקי'ן אז ער האט זיך ערלויבט אויסצוזוכען אלס סיים-מארשאלעק געגען דעם ווילען פון מארשאל פילסודסקי און דערביי האט ער פערלוירען די פריינדשאפט פון מארשאל און שלעפט זיך נאך טראמפטשינסקי'ן און ליבערמאנען.

אין צוזאמענהאנג דערמיט האט דער מארשאלעק דאשינסקי פערעפענטליכט דורך די סיים-בעריכטס-אפטיילונג אן ענטפער, אין וועלכען עס ווערט געזאגט:

— איך ענטפער נישט אויף אלע בעליידיגונגען אויף מיין אדרעס, ווייל איך ווייס, אז די ראטע פון זייערע בעצאהלטע, בעשפיגענע קארליקעס שטעהט נישט אפ פון אז פאלעטקי איז זייער פרעס, אבער איך ווייס, אז ליגען דארף מען אויסראטען און אינפארמירען די פאליאקען גענוי וועגען דעם סיסטעם פון היינטיגען רעגירען.

מיט א וואך, איידער ס'איז זיך צונויפגעקומען דער היינטיגער סיים דאס פולק. סלאוועק פון דער „ושעטשאספאליטא" געשיקט צו מיר א דעפוטאציע, וועלכער האט מיר געזאגט נישט קאנדידירען אלס סיים-מארשאלעק, ווייל פילסודסקי וועט שלעכט בעהאנדלען און פערפאלגען יעדען מארשאלעק, וועלכער וועט בעצווינגען זיין קאנדידאט. ער וואלט אבער נישט געוואלט געצוואונגען ווערען מיך אויך אזוי צו בעהאנדלען. יעדע נישטווירדיגע פארמע און נישטווירדיגער אנהאלט פון דער אינטערנאציאנאלער פראקציע פערהאלטעט זיך אליין.

דעם 27 יוני 1928 איז צו מיר געקומען דער שעף פון מארשאל פילסודסקי'ס רעגירונג און סיים און דא האבען זיך אפגעשפילט א רייע עקעלהאפטע געשעהענישען, וועלכע מען דארף דא נישט בעשרייבען. דאן איז געקומען די אפשטימונג און איך בין אויסגעוועהלט געווארען אלס מארשאלעק געגען ה' שארטעל. די ענדעקעס און קאמוניסטען האבען זייערע קאנדידאטען געהאלטען ביז'ן סוף. ווי אזוי האט זיך אויפגעפיהרט מיין קאנטר-קאנדידאט ה' שארטעל? אפיל'ן דריטען טאג איז ער געקומען צו מיר, געדריקט די האנד, גראטולירט און געזאגט, אז איך האב איהם געראטעוועט פון א שווערער לאגע.

ער האט מיר פארגעלעגט קרעדיט אויף איינצושטעלען מעבעל אין דער סיים-וואוינונג פון מארשאלעק, ווייל דארט זענען געשטאנען אלטע גראטעס, געפארנס פון שלאס, ער האט רוקא געוואלט אז איך זאל אוועקפאהרען אויף יום-טוב קיין קראקא און א סאליאנקע: און נישט און קיין געוועהנליכען קוזע, כדי נישט צו דערנידעריגען דעם כבוד פון דער רעגירונג. דער הער שארטעל איז דעמאלט געווען וויצע-פרעמיער די רעכטע האנד פון מארש. פילסודסקי, און האט געפרעגט א פראגראם פון הארמאנישען צוזאמענארבייט פון דער מלוכה מאכט. איך ווייס נישט, צי דאס איז געווען דער ריכטיגער פראגראם פון דער רעגירונג, אבער מיין פראגראם איז געווען און ס'איז ביז היינט די הארמאנישע צוזאמענארבייט פון דער רעגירונג און סיים. ביז אין פוילען וועט נישט זיין דער פאשיזם און קאמוניזם, און ער בכלל דיקטאטור, וועט דער האוינער פראגראם א פערנינפטיגער און אונבערינגטער.

דעם 1-טען יוני 1928 האט זיך בעוויזען אן ארטיקעל פון מארשאל פילסודסקי וועגען זיין ווילען צו שלאגען און קאפען די רעפוטאטע, דאן זענען גע־קומען געשפרעכען וועגען „פרעהליכע פיזושעטען" און וועגען „רנא אקא". די אקטען פון די דאזיגע ענינים זענען געשלאסען. די געוועלשאפט איז וועגען זיי גוט אינפארמירט.

אין יוני 1929 איז צו מיר אריינגעפאלען דער סענאט-מארשאלעק, שימאנסקי, און האט זיך אנגעהויבען צו בעקלאגען אויף דעם, וואס ס'טוט זיך אצינד אין פוילען און געווארפען א געוואלד, אז נאר איך אליין קען און דארף רעדען מיט מארשאל פילסודסקי. איך האב געענטפערט, אז איך צווייפעל צי דער מארשאל וועט מיך אויפנעהמען. ה' שימאנסקי איז געפאהרען קיין סולעיובעק, און נאך א געשפרעך מיט מארשאל פילסודסקי האט ער מיר געזאגט, אז פילסודסקי איז גרייט מיך אויפצונעהמען.

איך בעלוועדער האב איך אויפמערקזאם געמאכט דעם מארש. פילסודסקי אויף צוויי זאכען: 1) דעם אנהויב פון קריזיס, 2) די נויטיגקייט פון שאפען א מעהרהייט אין סיים כדי דער סיים צוזאמען מיט דער רעגירונג זאל קענען דעם קריזיס אדורכהאלטען אהן קאטאסטראפע. אלס עכטער זעהנען געפאלען אזעלכע ווערטער פון וועלכע מיר איז געווען נישט-היימליך. נאך מיין ווארנונג איז דער פרעמיער שוויטאלסקי געפאלען מיט א רעגירונגס-אויסגאבע אויף פאריז, דער פיהרער פון ב.ב. ה' סלאוועק — אויך קיין פאריז, און אין עטליכע חדשים שפעטער בין איך אויסגעלאכט און בעשפיגען געווארען אין אן ארטיקעל „דער אונטערגעהענדער וועלט".

די פאראויסזאגונגען פון ה' סלאוועק זענען גענוי ערפילט געווארען. איך האב דאס אריבערגעטראגען, דעם 31 אקטאבער ווען 100 אפיצירען אין סיים-קארידאר זענען געווען פון מיר נישט צו פרידען, און איז מיין ביורא געקומען דער מארשאל פילסודסקי און געפאדערט צו עפענען די זיצונג, איך האב מיר אנגעזאגט, דערפאר דאט מיך דער מארשאל אנגערופען „דורע".

קיינער האט נישט אזוי פערשטארקט די ענדעקעס ווי דער נאך-מאי-סיסטעם, מיט'ן דראהען צו דערהרגענען דעם גאנצן סיים-מארשאלעק טראמפטשינסקי האבען די ענדעקעס בעקומען רעקלאמע, און אויב ביי די נאהענטסטע וואהלען זאל מען נישט גנבענען און נישט איבערקויפען, וועלען זיי וואהרשיינליך בעקומען מעהר מאנדאטען ווי זיי האבען ביז איצט.

און דעפוטאט ליבערמאן? דער בעריהמטער פאנגען געווארען דורך די עסטרייכישע. מאטראסען ווארען דורך די עסטרייך - אונגארישע מאטראסען וואלט געהארפט און ארנא פון די כלומרשטע לעגיאניסטען בעהאנדעלט ווערען. אפילו בעסער, ווי ער ווערט איצט בעהאנדעלט.

דער „קאוואליר" פון „גאזעטא פאלסקא" הערר מאהנט מיך מיין עלטער, אנרופענדיג איהם פאעטיש „דער אונטערגאנג פון לעבען" אבער זיין בעל-הבית געפינט זיך האך אויך נישט אין א בליהונג פון לעבען. ער איז אין יאהרען יונגער פון מיר. זיין „אונטערגאנג" איז נישט קיין זעהר מילדער, ווען ער שרייבט זייט 2 יאהר זאכען, וואס זענען עלול ארויסצורופען אין אייראפא די אריגינעלסטע קאמענטארען.

איך ווייס נישט ווי לאנג מיר וועט נאך אויסקומען צו לעבען, אבער אזוי לאנג ווי איך וועל לעבען, וועל איך נישט שונען די שווינדלער און וואהל פערגוואלטיגער, קאריעריסטען און פאראזיטען, די „קאוואלירען", וואס האבען זיך צוגעקלעבען צו מלוכה-געלד צו דער מאכט, צו די איינפלוסען, און רינסט פון איין מענש, לרעה און ביי דער פערארימונג, ביי דער פערצווייפלונג פון דער גרעסטער מעהרהייט פון ארבייטענדען פאלק און פוילען.

GŁOWNO, Nowy Otwock.

צו פערדינגען
איינציגע זוניגע און טרוקענע
זומער-וואוינונגען
צו צוגענגליכע פרייזען.
צו דערוויסען זיך אין גלאוונא, ביי משה שומירייר, רינעק 28, אדער נאווי אטוואצק 18

רעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען
און דענטיסטישער קאבינעט.
גושעושינער 11, טעלעפאן 3763
אפען פון 9 פריה ביז 7 אוונט.

ד"ר איטיך נאז, האלז, אויערען קר.	$4^1/_2$—$5^1/_2$
ד"ר פערשנער קינדער-קראנקה.	$4^1/_2$-5 11-9
ד"ר שיפמאן אינערליכע קראנקהייטען	2—12
ד"ר ביבערגאל הויט און העניער.-קר.	$12^1/_2$ - $11^1/_2$
ד"ר שמירנעלד נערווען און גייסטיגע קר.	2—1
ד"ר גאלדבלאט אויגען-קראנקה.	$1^1/_2$—$12^1/_2$
ד"ר חיים כירורגישע קראנקהייטען	3—2
ד"ר שמערלאווסקי פרויען-און געבורטס-הילף	$4^1/_2$—$5^1/_2$

[illegible]

אימפונגען געגען שקארלאטין.
ביי דער רעטשניצע איז געעפענט געווארען
א רענטגען-אינסטיטוט.

ד"ר לאזשינסקי סטאמאטאלאג
צאהן-ארצט 10—1, 3—6.
קינסטליכע ציינער, קראנען, מאסטען א.ז.וו.

די רעטשניצע איז טעטיג אויך זונטאג.

קריזיס
פון אייראָפּעאישען שלום

גאַנץ אייראָפּא האָט ערשט נישט לאַנג מיט התלהבות בעגריסט די באָטשאַפט פון דעם פראַנ־צויזישען אויסערן ־ מיניסטער בריאַן, אונמעגליך צו מאַכען קומענדיגע מלחמות און צו דינגען דעם אי־דעאל פון פרידען און ציוויליזאַציע.

קוים איז אבער דער וואָרט צעשיקט געוואָרען און עס האָבען נאָך געקלונגען די לויב־געזאַנגען פון די דעמאָקראַטישע און פּאַציפיסטישע צייטונגען — האָט אייראָפּא דערהערט א נייע ליד, אַנ־דער ליד, א גרילצענדיג ליד: א לויב־געזאַנג אויף קאַנאָנען־געוועהרען, קאַנאָנען און גיפט גאַזעס, דער לויב־געזאַנג קומט פון דרום אייראָפּא און דער זינגער איז, דער דיקטאַטאָר פון איטאַליען — מוסאָליני.

און זיינע רעדעס אין די דריי שטעט: ליוואָרנא, פלאָרענץ און מיילאַנד, האָט ער געראַדט מיט דער „געפּאַנצערטער פויסט" זיינע שכנים און גע־קלאַפּט אויף דעם טיש פונקט ווי אַמאָל פאַר דער מלחמה — ווילהעלם דער צווייטער.

דאָס מוסאָלינישע איטאַליען איז היינט פאַר דעם פרידען פון אייראָפּא דער פייער־געפעהרליכ־סטער פונקט. און דאָס איז קיין וואונדער נישט, דאָס ליגט שוין אין דעם מהות פון יעדער דיקטאַטור. אַ זי קען נישט בלייבען שטיל און אויב זי וויל זיך דערהאַלטען געוועלטיג אויף דעם זייל וואָס איז גע־שפּאַנט אין דער לופטען ־ מען; זי נאָר לויפען, אויב נישט, פערלירט זי דאָס גלייכגעוויכט און פאַלט אַראָפּ. זי מוז בלייבען אין א כסדר׳דיגער בעוועגונג ווי א סאָטאָציקל־פאַהרער, אויב נישט — קעהרט ער זיך איבער.

נאָך דער פערניכטונג פון אינערע געגנער, מאַכט יעדער דיקטאַטאָר עקספּאַנסיע און עראָבערונגען מחוץ פון דעם לאַנד, כדי פערגעסען צו מאַכען דאָס פאָלק אין דער פערלוירענער פרייהייט און עס צו היפּנאָטיזירען דורך רוהם.

דאָס איז געווען די טאַקטיק פון ערשטען נאַ־פּאָלעאָן און פון דריטען און אין דעם זעלבען וועג, געפעהרליכען וועג, האָט אַנגעהויבען צו געהן דער דיקטאַטאָר מוסאָליני.

זיינע דריי רעדעס האָבען אַרויסגערופען א טי־פע בעאונרוהיגונג אין גאַנץ אייראָפּא, ספּעציעל אין פראַנקרייך.

מען הייסט אפילו, אז דער איטאַליענישער פאָלקס־כאַראַקטער האָט ליב שאַרפע און קלינ־גענדיגע רעדעס און בערוישט זיך גערן מיט פלאַ־מענדיגע ווערטער.

אבער מיט דער טרייסט איז דער אייראָפּע־אישער פרידען נישט געהאָלפען. ווייל מוסאָליני׳ס רעדעס זענען דאָך אַנ׳עפּילאָג: א פירוש צו זיין ביז־איצטיגער אגרעסיווער און קריגערישער אויסער־פּאָליטיק.

מוסאָליני האָט פאַר עטליכע יאָהר געוואַלד־טעט בעזעצט גריכישע אינזלען, און מיט שווערער מיה האָט דער פעלקער־בונד פערהיטען פאַר א גרי־כיש־איטאַליענישער מלחמה. ער האָט אויך אלבא־ניען געמאַכט פאַר אַן אַבהענגיגען איטאַליענישען נאַכשלעפּער. ער האָט מיט די אונגאַרען א געקניפּטע אַנ׳ענגע פריינדשאַפט. און אויך מיט דעם קליינעם אבער וויכטיגען עסטרייך, ער קאָקעטירט מיט דייטש־לאַנד און גראָד איצט ווערען דייטשע קריגס־שיפען אין סיציליע, פון דער איטאַליענישער בעפעלקערונג בעגריסט מיט דעמאָנסטראַטיווער גאַסטפריינדליכ־קייט.

דאָס הייסט מיט אנדערע ווערטער, אז מוסאָ־ליני פערבינדעט זיך מיט אלע אייראָפּעאישע מלו־כות וועלכע זענען אומצופרידען מיט די רעזולטאַ־טען פון דער וועלט־מלחמה, און וועלכע בקשה׳ען נאָך ווי אזוי צו שפּרענגען דעם פרידענס־אפמאַך פון ווערסאַל און צו ענדערען די גרענעצען, וואָס דער פרידענס־אפמאַך האָט געצויגען צווישען די אייראָ־פּעאישע מלוכות.

מוסאָליני וויל קודם כל פערניכטען יוגאָסלאַ־וויען, פראַנקרייך׳ס פערבינדעטע; און צו דעם צוועק האָט ער אַנגעקניפּט אַנ׳ענגע פריינדשאַפט מיט דעם אין וועלט־קריג בעזיגטען בולגאַריען און מיט דעם שטאַלצען גריכענלאַנד.

אין זיינע דריי רעדעס האָט מוסאָליני געזונ־גען א קריגס־געזאַנג, וואָס האָט זיינע דריי הונדערט טוי־זענד צוהערער אריינגעבראַכט אין א קריגס־עקסטאַז: און זיי האָבען אויפגעהויבען די געוועהרען, שווערענ־דיג אויף די האַלבע מאַרד־אינסטרומענטען אוי־ [illegible] געמרייישאַפט.

די שבועה איז געווען דער פירוש צו דער לאַנ־דאָנער ים־ענטוואָפענונגס־קאָנפערענץ, וועלכע איז א־ געריסען געוואָרען צוליב דעם, וואָס איטאַליען איז א־ רויסגעטרעטען מיט דער נאַצער קראַפט געגען פראַנקרייך, פערלאַנגענדיג אז איטאַליען זאָל מעגען פערגרעסערען איהר פלאָט, כדי צו ווערען גלייך שטאַרק מיט דעם פראַנצויזישען פלאָט.

ווייל איטאַליען וויל צעשטערען קודם כל יו־גאָסלאַוויען, כדי דער אדריאַטישער ים זאָל ווערען א ריין־איטאַליענישער. אויסערדעם וויל אבער מוסאָ־ליני דורך א פערגרעסערונג פון פלאָט בעהער־שען דעם מיטעללענדישען ים און פריהער אָדער שפּעטער צונעהמען ביי פראַנקרייך זיינע אפריק־קאַנישע פּראָווינצען, בפרט טוניס.

און זעהען מיר, ווי דער וואָלקען פון קריגס־געפאַהר הויבט אָן פערדעקען די זון פון שלום. מיר זעהען ווידער — כאָטש ווילסאָן האָט פעראור־טיילט די געהיים־דיפּלאָמאַטיע, — ווי אזוי עס האָבען זיך געשאַפען ווידער אויף דעם יסוד פון האַלב־געהיימע און גאַנץ־געהיימע אפמאַכען צווישען מלוכה אַליאַנסען איינע אונטער דער פיהרונג פון איטאַ־

צי איז מעגליך א יודישע לאַנדווירט־שאַפטליכע קאָלאָניזאַציע אין פּערו?

אינטערוויו מיט׳ן גענעראַל־סעקרעטאַר פון וויסענשאַפטליכען עמיגראַציע־אינסטיטוט אין וואַרשא

וואַרשא, (י.ט.א.) אין צוזאַמענהאַנג מיט די פּראָיעקטען, וואָס זענען די לעצטע צייט אַרויס־געריקט געוואָרען, בעזונדערס אין בערלין, וועגען א יודישער קאָלאָניזאַציע אין פּערו, האָט דער פאַרשטעהער פון דער יודישער טעלעגראַפען־אַגענ־טור זיך געווענדעט צום גענעראַל־סעקרעטאַר פון וויסענשאַפטליכען עמיגראַציע־ און קאָלאָניזאַציע־אינסטיטוט אין וואַרשא, דעם דאָצענט פון לעמ־בערגער אוניווערסיטעט דר. גוסטאַוו זאַלענצקי מיט דער ביטע אַרויסצוזאָגען זיין מיינונג וועגען די פּערספּעקטיווען פון א פּערו־קאָלאָניזאַציע בכלל און וועגען דער צוגעפּאַסטקייט פון דעם פּערו־באָדען פאַר דער קאָלאָניזאַציע פון יודישע עמיגראַנטען. ד"ר זאַלענצקי האָט ערטיילט פאָל־גענדע אויפקלערונגען:

די טראָפּישע און סובטראָפּישע שטחים זענען אין אַלגעמיין צום ווייניגסטענס געאייגנעט פאַר דער קאָלאָניזאַציע פון דער ווייסער ראַסע.

מיט 2 יאָהר צוריק איז אונטער דער אויפ־זיכט פון עמיגראַציע־אַמט און ביי דער פינאַנציע־לער אונטערשטיצונג פון „באַנק גאָספּאָדאַרסטוואַ קראַיאָוועגאָ" און „פּויליש־אַמעריקאַנער קאָלאָניזאַ־ציע־סינדיקאַט" אַרויסגעשיקט געוואָרען קיין פּערו א פּוילישע וויסענשאַפטליכע עקספּעדיציע מיט׳ן צוועק אויסצופאָרשען די צוגעפּאַסטקייט פון די פּוילישע קאָנצעסיאָנס־שטחים אין מזרח־פּערו פאַר דער קאָלאָניזאַציע פון פּוילישע אַרבייטער. די מיינונג פון דער עקספּעדיציע לאָזט זיך פאָרמולירען אין דעם זין, דאָס עס זענען נישט פעסטגעשטעלט געוואָרען קיין בעזונדערע נעגאַטיווע מאָמענטען, וואָס וואָלטען נישט ערלויבט צו קאָלאָניזירען די דערמאָנטע שטחים. די ערשטע טראַנספּאָרטען פון פּוילישע איבערוואַנדערער, וואָס בעשטעהען פון עטלי־כע צעהנדליג משפחות, קומען ערשט איצט אָן קיין מזרח־פּערו. ערשט נאָך געוויסער צייט וועט מען זיך דעריבער קענען שטיצען אויף ערפאַהרונ־גען, וועלכע עס וועלען מאַכען די דאָזיגע ערשטע פּיאָנערען פון דער פּוילישער קאָלאָניזאַציע אין פּערו. אלענפאַלס בעהאַנדלען די פּערמאַנענטע ערטליכע פאַקטאָרען די דאָזיגע אַקציע אלס אַן עקספּערימענט און טוען אלץ, כדי צו פערזיכערען דאָס לעבען און געזונד פון די פּיאָנערען, וואָס געהען אין מזרח־פּערו. צוזאַמען מיט דעם ערשטען קאָלאָניס־טען־טראַנספּאָרט איז אָפּגעפאָהרען א דאָקטאָר, די איבערוואַנדערער געפינען זיך אויך אונטער דעם שוץ פון א ספּעציעלען עמיגראַציע־אינספּעקטאָר.

פאַר יודישע אימיגראַנטען, וואָס זענען נישט איינגעוואוינט אין שווערער פיזישער אַרבייט און נישט צוגעגרייט צו לאַנדאַרבייט, קען מזרח־פּערו ווערען אַן אמת׳ער גהינום. איבריגענס, וואָלט עס אפשר געווען צוועקמעסיג, אז די יודישע אָר־גאַניזאַציעס פאַר קאָלאָניזאַציע און עמיגראַציע וואָלטען אויך צוגעטרעטען צו א קאָלאָניזאַציעס־עקספּערימענט אין פּערו, בענוצענדיג זיך דערביי מ מ אַנ׳ענטשפּרעכענד צוגעקליבענעם מענשען־מאַ־טעריאַל. עס קען זיך אַרויסווייזען, אז דער פּערו־יאַנישער קלימאַט איז ערטרעגליך פאַר פּוילישע יודען. דער מאַנגעל פון ערפאַהרונגען פערזאָגט צו צו זיין פאָרזיכטיג אין מאַכען אויספיהרען. אויב עס האַנדעלט זיך אָבער וועגען לאַנדווירטשאַפטלי־כע קאָלאָניזאַציע, וואָלט מען געקענט געפינען בעדייטענד ענטשפּרעכענדערע שטחים אין דער נאָהענט פון אַרגענטינא, למשל אין בראַזיליען, וואו אין פערשידענע פּראָווינצען קען מען בעקו־מען אומזיסט ערד פאַר קאָלאָניסטען, און דאָס אין א קלימאַט, וואָס איז זיכער פיל ערטרעגליכער, ווי דער דורכשניטליכער קלימאַט פון מזרח־פּערו. וואָס שייך באָליוויען, זענען די דאָרטיגע ערד־שטחים אין קאָמוניקאַציע־הינזיכט נאָך שטאַרק „יונגפרוילייך" מען וואָלט זיך געדאַרפט פּערטראַכטען, צי עס וואָלט נישט געווען צוועקמעסיג איבערצוגעהן צו דער קאָנצעסיע פון א יודישער טעריטאָריע, אויב נישט אין אוגאַנדע, וועלכע איז אַנערקענט אלס אונבנוצענדע, איז אין קיניא? דער פּאָליטישער מצב און די איצטיגע פערהעלטנישען אין ענגלאַנד זעהען אויס צו בעגינסטיגען דעם פּראָיעקט פון א יודישער קאָלאָניזאַציע אין געוויסע ענגלישע קאָ־לאָניעס.

אומקעהרענדיג זיך צו פּערו, דאַרף מען פעסט־שטעלען, אז יעדענפאַלס קען נישט זיין קיין רייד וועגען א גרעסערע עמיגראַציע קיין מזרח פּערו פון עלעמענטען, וואָס זענען בעשעפטיגט אין האַנדעל האַנדווערק אָדער פרייע פּראָפעסיעס. די עמיגראַ־ציע פון די דאָזיגע עלעמענטען איז מעגליך בלויז אין די פּאָרטען און לענדער, וואָס שטעהען אויף א העכערען ווירטשאַפטליכען ניוואָ. אָהן ספק עק־זיסטירען געוויסע מעגליכקייטען פאַר קאַפּיטאַליס־טען און פאַבריקאַנטען, וואָס בענוצען זיך מיט אָרטיגע אַרבייטס־קרעפטען.

אַרומרעדענדיג די אַלגעמיינע פּראָבלעמען און פּערספּעקטיווען פון דער עמיגראַציע, האָט דר. זאַלענצקי געמאַכט פאָלגענדע בעמערקונגען: די דאָזיגע ביידע שטראָמען קענען זיך אין פיל פּאַ־לען אויסגעצייכענט ערגענצען. מען האָט שוין גע־פירט פאַלען פון גרינדען אין ארץ־ישראל אַרבייטס־וואַרשטאַטען מיט דער הילף פון יודישע און פּוי־לישע מייסטערס און אַרבייטער פון לאָדז. דער פּויליש־יודישער אַנטאַגאָניזם, ביי וועלכע עס הע־רען צוגענומען די עקאָנאָמישע מאָטיווען, פערש־ווינדט איינגאַנצען אין מעבר־לים־לענדער, ווייל דאָרט ענטשטעהט אָפט א פערייניגונג און בע־מיינזאַמקייט פון אינטערעסען.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער כראָנישער אַר־בייטסלאָזיגקייט, וואָס נעהמט אַרום בעזונדערס שיכטען זאָגאַר קוואַליפיצירטע אַרבייטער, רופט זיך אַרויס דאָס פּראָבלעם פון איבערטראָגען א געוויסע צאָהל, צ. ב. ש. לאָדזער וועבער, אַליש־קען און יודען אין אונזערע לענדער דורך אויפ־הויבען די איניציאַטיוו פון פּוגאָנדערבויען די דאָ־זיגע אינדוסטריע אויף אנדערע געביטען. די דאָ־זיגע קאָנצעסיע ווערט איצט שטודירט. עס זעהט אָבער אויס, דאָס זי קען זיך אַרויסווייזען פאַר זעהר פרוכטבאַר. אין דער דאָזיגער פאָרם ענט־שטעהט די מעגליכקייט פון צוזאַמענאַרבייט און געמיינזאַמער רעגולירונג פון דער פּוילישער און יודישער עמיגראַציע־פּאָליטיק אין פּוילען. מיט דער דאָזיגער פראַגע דאַרפען זיך פערנעהמען די פּאַר־אינטערעסירטע אינסטיטוציעס.

לסוף פון געשפּרעך האָט דר. זאַלענצקי אויס־געדריקט אין נאָמען פון וויסענשאַפטליכען עמיגראַ־ציע־ און קאָלאָניזאַציע־אינסטיטוט די גרייטקייט פון צוזאַמענאַרבייט און געגענזייטיגען אינפאָרמאַציע־אויסטויש מיט די ענטשפּרעכענדע יודישע אינסטי־טוציעס.

די אונלעגאַלע יודישע קהלות אין טערקיי

א בריף פון קאָנסטאַנטינאָפּאָל צום נ. פאָלקסבלאַט

איינ׳ס לעבען פון פערגליווערטע און אינגעווו־רערטען טערקישען יודענטום האָבען זיך לעצטענס אנגעהויבען ווייזען סימנים פון נייער טעטיגקייט, וועלכע איז אַרויסגערופען געוואָרען צוליב געוויסע געזעץ־פּראָיעקטען, וואָס די רעגירונג האַלט ביי דורכפיהרען און וואָס ריהרען אן אונדירעקט דאָס קהל און שול־וועזען.

ווי עס איז בעקאַנט זענען די הויפּט־צענטרען פון׳ם יודענטום די דריי וויכטיגע שטעט, קאָנסטאַנ־טינאָפּאָל, סמירנא, און אַדריאַנאָפּאָל. יעדע שטאָט פערמאָגט זיך איהר קהלה, קאָנסטאַנטינאָפּאָל פער־מאָגט זאָגאַר עטליכע קהלות צוליב דעם, וואָס די שטאָט איז פערטיילט אין א סך קוואַרטאַלען. יעדעס אָנגעטיילט איינע פון דער צווייטער א חוץ די ספר־דישע קהלות איז דאָרט אויך פעראַן אן אשכנזי־שע קהלה.

פון יורידישען שטאַנדפּונקט געפינען זיך די קהלות אין אן אויסערגעוועהנליכער און פולשטענדיג אוננאָרמאַלער לאַגע, אז טערקיי האָט קיין געזעץ וועגען יודישע קהלות, נישט, גלייך ווי זיי וואָל־טען גאָרנישט עקזיסטירט. אבער בעת פון איין זייט ווערען די קהלות אפיציעל נישט אנערקענט פון דער רעגירונג, איז פון דער צווייטער זייט פיהרט דאָך די רעגירונג אונטערהאַנדלונגען מיט די קהלות בנוגע שול־פראַגען, בתי קהלות א.א.ג.

דער דאָזיגער אוננאָרמאַלער מצב ברענגט פיל שאָדען דעם קהל׳שען לעבען פון טערקישען יודענטום, סיי אינערליך, סיי אויסערליך און שטערט זייער נאָר־מאַלער עקזיסטענץ. פון איין זייט, לויט טראַדיציע, און לויט דער קאָנסטיטוציע פון די קהלות ווערט יע־דער יוד בעטראַכט אלס מיטגליד פון דער אָרטי־גער קהלה. פון דער צווייטער זייט זענען דאָך די קהלות נישט אנערקענט אפיציעל. זיי זענען דעריי־בער מאַנטלאָ׳, און עס פעהלט זיי אויטאָריטעט. דאָס ווירקט. אז א סך יודען (אויב נישט די מעהרהייט) וואָלען נישט ערפילען זייערע פליכטען צו דער קהלה בנוגע דער איינצאָהלונג פון קהלה־שטייערען. אמת, די קהלה מאָהנט אויף גאַנץ אפט שטייערען. ווען א יוד איז געצוואונגען אנצוקומען צו איהר, ווי למשל אין פאַל פון א חתונה, א ברית, קבורה א.ד.גל. עס איז אבער קלאָר, אז דורך אזא אופן קענען די קהלות נישט עקזיסטירען נאָרמאַל און זענען אפילו נישט ביכולת אויסצואַרבייטען א יעהרליכען בודזשעט פאַראויס, כדי צו דעקען זייערע גרויסע הוצאות.

איצט לעגען די פאָרשטעהער פון די קהלות גרויסע האָפענונגען אויפ׳ן נייעם געזעץ וועגען חברות, וועלכע דאַרף איינציכען דורכגעפיהרט ווע־רען. און זיי גלויבען, אז דאָס וועט בעדייטענד ענ־דערען זייער לאַגע צום גוטען. לויט דעם געזעץ וועלען די קהלות זיך קענען אפיציעל רעגיסטרירען און וועלען לכל הפחות בעקומען א געוויסען יורידישען פרצוף. דאָס געזעץ איז נאָך גאַנץ ווייט פון זיין צו־פרידענשטעלענד. ווייל עס איז דאָך קלאָר, אז דער פּרינציפּ פון יעדער חברה איז פרייוויליג און נישט קיין געצוואונגענע מיטגלידערשאַפט. אויב אזא יוד וויל נישט געהערען צו דער קהלה, וועט דאָס גע־זעץ אין דער הינזיכט קיין שנוי נישט מאַכען. אבער דאָך האָפט מען, אז דער אויטאָריטעט פון די קהלות וועט פערשטאַרקט ווערען, ווען די קהלות וועלען רעגי־סטרירט ווערען און זייער קיום וועט אנערקענט ווערען.

די רעגירונג וועלכע אנערקענט נישט די קהלות און אפיציעל עקזיסטירען זיי נישט פאַר איהר, העלפט זיי זעהר וועניג. אלע קהלות־שולען צוזאַמען האָבען אין יאָהר 1929 בעקומען אן אונטערשטיצונג פון צוויי הונדערט פונט, אזא סומע איז א טראָפּען אין ים.

די שולען ליידען אויך א סך דערפון, וואָס די צאָהל תלמידים איז קליין, א גאַנץ גרויסע צאָהל יודישע קינדער בעזוכען די מיסיאָנערישע שולען, וואו מען לערנט וועניגער טערקיש און מעהר פרעמדע שפראַכען, יודישע עלטערען רעכענען אז אזעלכע שו־לען זענען פראַקטישער פאַר זייערע קינדער און זע־נען צוליב דעם גרייט אפילו צו פערקוקען די סכנה וואָס אזעלכע שולען פערמאָגען.

א רפואה צו דער דאָזיגער סכנה איז א געזעץ, וואָס האַלט ביים דורכגעפיהרט ווערען, לויט וועל־כען אלע קינדער, וואָס זענען געבוירען געוואָרען אין טערקיי וועט פערבאָטען ווערען צו בעזוכען מיסיאָנע־רישע שולען. דאָס געזעץ שליסט אויס אויך יודישע קינדער. די קהלות האָפען אז דאָס וועט צווינגען יו־דישע עלטערען צו שיקען זייערע קינדער אין די יודי־שע שולען און דאָס וועט פערבעסערען דעם מאַ־טעריעלען מצב פון די שולען. נאַטירליך, זענען די קהלות קודם כל צופרידען, וואָס דאָס געזעץ מאַכט אַוועקרייסען די קינדער פון די מיסיאָנערען און זיי־ער שעדליכען איינפלוס און העלפען ערציהען א דור יודען, וואָס זאָל זיין פעסטער צוגעבונדען צו זיין אייגענעם פאָלק.

די ביידע געזעץ־פּראָיעקטען — וועגען חברות און וועגען שולען — וועלען אהן ספק האָבען א גוטע ווירקונג אויפ׳ן טערקישען יודענטום. די יודישע עסקנים וואַרטען מיט אונגעדולד, אז זיי זאָלען וואָס שנעלער בעשטעטיגט ווערען פונ׳ם פּאַרלאַמענט.

(יט"א) מ. זאַלאַמאָנאָוויטש.

ליען אַרומנעהמענדיג די אין דער וועלט־מלחמה בע־זיגטע מלוכות, וועלכע זוכען „רעוואַנש" און אויף דער אַנדערער זייט פראַנקרייך פערבינדען מיט פּוילען און דער קליינער אַנטאַנט (רומעניען, טשעכאָסלאָוואַ־קיי און יוגאָסלאַוויען). און ס׳איז קיין וואונדער נישט אז ביי דער סיטואַציע ווערט דייטשלאַנד׳ס השפּעה אין אייראָפּא וואָס אַמאָל שטאַרקער און פראַנקרייך רעכענט זיך מיט איהר וואָס אַמאָל מעהר.

אָפּטימיסטען און אידעאַליסטען טרייסטען זיך, אז מוסאָליני׳ס קריגס־רעדעס זענען דאָך נישט אזוי געפעהרליך און אין איטאַליע איז דער וועג צווישען פלאַמענדיגע רעדעס און פייערדיגע מעשים א גאַר ווייטער.

אויב מוסאָליני׳ס רעדעס וואָלטען אפילו געווען נאָר פייערווערק, וואָס שפּריצען מיט פונקען, איז די קריגס־סכנה צוליב דעם נישט קלענער, ווייל אפילו פונקען פון א קונסט־פייער, אויב זיי פאַלען אויף דינאַ־מיט רופען זיי אַרויס א מוראדיגע פערניכטענדיגע עקספּלאָזיע.

אייראָפּא איז היינט ווידער א געפאַהר־דראָ־הענדיג פולווער־פאַס און אפילו א קליינער פונק קען גענוג זיין, אז עס זאָל קומען צו אַן עקס־פּלאָזיע.

דער פרידען פון אייראָפּא לעבט ווידער איבער א שווערען קריזיס.

דר. מ. רינגעל.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מיטוואך 4 ח סיון תר"ץ

יוני

זון-אויפגאנג 3.21

זון-אונטערגאנג 7.47

באנקראטען און פראלאנגאציעס

פון האנדעלס-געריכט

ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט האט די פירמע „מאנופאקטור-אינדוסטרי, מיכאל גלאזער, אקציע געזעלשאפט, לאדז ושעלאנא 5, דעם 26 אפריל איינגעגעבען אין האנדעלס-געריכט א בקשה וועגען פראלאנגירען איהר די אויסצאלונגען. דער בילאנס פון דער אונטערנעהמונג איז געשלאסען מיט דער סומע ווי די פירמע האט אנגעגעבען 3,024,807 זל. נאכ'ן קאנטראל פון די עקספערטען מיט 2,848.685 זל. די מיינונג פון די עקספערטען איז אין אלגעמיין אבער געווען א גינסטיגע, די פירמע האט געראכענט צו סאנירען די אונטער-נעהמונג מיט דער הילף פון הלוואות אין דער קרעדיט געזעלשאפט און אין באנק גאספאדארסטווא קראיאווע.

דאס האנדעלס-געריכט איז אבער די בקשה וועגען א פראלאנגאציע נישט נאכגעקומען, האלטענדיג דעם פלאן פון סאנאציע פאר נישט רעאל און, אז דער צושטאנד פון דער פירמע גיט נישט די גאראנטיע צו בעפרידיגען די קרעדיטארען און דער פולער מאס פון זייערע חובות.

די פירמע האט בעשלאסען אריינצוטראגען אן אפעלאציע.

* * *

אין רעכטזעלבען טאג איז ערטיילט געווארען א פראלאנגאציע אויף דריי חדשים דעם אינהאבער פון שטרומפ-פאבריק ציגעל גאס 68, ה' מענדעל בערלינסקי, דער בעטענט פהרט זיין געשעפט שוין 45 יאהר און דער אומשטאנד האט געווירקט גינסטיג אויף דעם בעשלוס צו ערטיילען איהם די פראלאנגאציע. דער בילאנס איז געשלאסען געווארען מיט דער סומע 260.324 זל. אלס ריכטער-קאמיסאר איז בעשטימט האנדעלס-ריכטער מיכאל קאהן, אלס אויפזיכטער סטעפאן לאסקי און סוחר טעאדאר וואלמאן.

* * *

ווייטער איז ערטיילט געווארען א פראלאנגאציע אויף דריי חדשים דער פירמע „איזאק פריוויז און הערמאן זפינקעל", הורט-פערקויף פון מאנופאקטור-סחורות, ושעלאנא 8 און פערזענליך די אינהאבער פון דער אויבענדערמאהנטער פירמע דער בילאנס איז געשלאסען מיט דער סומע 934,557 זל. דערביי האבען די אקטיווען פון דער פירמע איבערשטיגען די פאסיווען אויף 280.265 זל. נאכ'ן קאנטראל פון די עקספערטען איז דער בילאנס פערקלענערט געווארען ביז 834.694 זל. און די איבערגעשטיגענע בילאנס-סומע 257,993 זל. אלס אויפזיכטער זענען בעשטימט א.ו.ו. מיכאל מענאסע און אינוש. ארטור וואצלאוועק, ריכטער-קאמיסאר קאזימיערוש מאניטע. 3

* * *

א פראלאנגאציע האט אויך בעקומען די פירמע „וו. באראווסקי און י. ראזענבלאט", פערקויף און אויסארבייטונג פון פלויש, ושעלאנא 5. דער בילאנס פון דער דאזיגער פירמע איז געשלאסען מיט דער סומע 163,183 זל.

אלס אויפזיכטער איז בעשטימט ה' סטאניסלאוו הולסבערג, ריכטער-קאמיסאר הילארי מאזאקאווסקי.

* * *

דאן איז ערקלערט געווארען באנקראט דער פירמע „אלעקסאנדער לאנדא"-אנטיקוואריאט צינעל גאס 23, אויפ'ן פערלאנג פון דער פירמע קרעדיטארקע א. און וואצעלאווסקי און ווארשע, דער באנקראט איז ערקלערט געווארען פונ'ם 25 יאנואר, דערביי איז געגען דעם באנקראטירטען פערארדענט געווארען ארעסט, ווייל עס איז פערהאן א פערדאכט פון א ביטוילינקייט. אלס קוראטאר איז בעשטימט א"וו. פראנציסעק שווירלער, ריכטער-קאמיסאר האנדעלס-ריכטער סטאניסלאוו האמבורג.

* * *

אז אפריל איז אויך א סעסיע פון דעם האנדעלס-געריכט בעהאנדעלט געווארען די בקשה פון דער פירמע „שפיץ מאזעבענבלאט און שותפים" הענען ערטיילען דער פירמע א פראלאנגאציע פון די אויסצאלונגען, די פירמע פאבריצירט און זהתפקאר וואליא מאנופאקטור, דער פערקויף געפינט זיך און לאדז, אויף ציגעל-גאס 47, די פירמע עקזיסטירט שוין עטליכע צענדליג יאהר. דער בילאנס פון דער פירמע איז געשלאסען מיט דער סומע 400,000 זל. דער אקטיוו האט איבערגעשטיגען דעם פאסיוו מיט כמעט 200.000 זל.

דאס געריכט האט ערטיילט דער פירמע א פראלאנגאציע אויף א חודש, און משך פון דעם חודש האט די פירמע אויסגעצאלט די גרעסטע טייל חובות און איצט ווי עס האט זיך נישט געווענדעט וועגען פערלענגערען דעם טערמין האט דאס געריכט בעשלאסען צו אנולירען בנוגע דער פירמע די פערהויטונגס-פראצעדור.

* * *

עס איז אויך אנולירט געווארען די פערהויטונגס-פראצעדור בנוגע דעם סוחר וועליג בארנשטיין, האנדעל פון מענער און דאמען-קאנפעקציע, נאוואמיעיסקא 7.

די דאזיגע פירמע האט בעקומען א פראלאנגאציע וועלכע איז צוויי מאל פערלענגערט געווארען צוליב דער סאנאציע פון דער אונטערנעהמונג, האט דאס געריכט בעשלאסען צו אנולירען די פראלאנגאציע.

* * *

דעם 8-טען יאנואר האט דאס האנדעלס-געריכט ערקלערט באנקראט דער פירמע סטאניסלאוו הערמאן, שטרומפ-פאבריק גדאנסקא 118,

אויף א פערזאמלונג פון די קרעדיטארען האט די באנקראטירטע פירמע פארגעלעגט אפצוצאהלען 20 פראצענט פון די חובות און ראטעס צו 5 פראצענט יעדע 6 חדשים.

צוליב דעם, וואס פון 39 קרעדיטארען האבען זיך 33 ארויסגעזאגט פאר דעם דאזיגען רעגולאציאנס-אפמאך האט דאס געריכט דעם אפמאך בעשטעטיגט און צוריקגעשטעלט דעם באנקראטירטען זיין פריהערדיגער רעכט.

פן

טראגיש-אומגעקומענע 3 יודען

א שוידערליכער טראגישער פאראפאל האט געטראפען זגנזשאנע, ערב יום-טוב אויף זאוואדזקא 38. אין דעם דאזיגען הויז איז עפעס קאליע געווארען אין ביאלאגישען פילטער דער בעל הבית פון הויז האט גערופען דעם שלאסער פון-זאוואדזקא זעקס און דרייסיג, יצחק הייזעל וועלכער איז באלד געקומען מיט זיין געהילף קאפעל איגעלסקי (פייהייטס-פלאץ דר"ן) דער ערשטער האט זיך איז פילטער אריינגעלאזט איגעלסקי צוליב דעם וואס ער האט נישט געגעבען קיין סמנים אויף אז דער בעאונרוהיגטער מייסטער אראפ נאך איהם. צוליב די פערזאמעלטע גאזען איז אבער אויך דער מייסטער באלד פערדולשט געווארען. דאס האט בעמערקט א שכן ראזענבלאט, וועהענדיג די שלאסערס קומען נישט צוריק, האט ער אלאמירט דער הילף און אליין, נישט פערלירענדיג קיין רגע אראפגעלאזען אריינצוקריכען וויל ער אליין אויך פארגעלאזען א פערשטיקטער. די ארויסגעפינע פייערלעשער האבען די געהאלפען יענע צוויי, ער האט אבער נישט לעשער האבען ווילען אונז און אנגעלסקי ארויסגעשלעפט פון'ם פילטער שוין טויט, ראזענבלאט האט מען מיט שוואכע סמנים פון לעבען אפגעפיהרט אין שפיטאל, וואו ער איז נעכטען געשטארבען.

די שרעקליכע פאסירונג האט ארויסגערופען א שוידערליכען איינדרוק אין דער גאנצער שטאט.

אין צוזאמענהאנג מיט דעם טראגישען פאראפאל האט די געזונדהייטס-אפטיילונג ביים מאגיסטראט בעשלאסען פארצולייגען דער מאכט צו פערפליכטען אלע הויז-בעזיצער צו קויפען גאז-מאסקעס און אלע נויטיגע מכשירים, וועלכע זאלען זיכערען דאס לעבען פון די, וועלכע עס קומט אויס צו ארבייטען ביי די פילטערס, ווייל אין די לעצטע פאר חדשים האט זיך געפלאנט סע-נאטירען עטליכע אומגליקס-פאלען ביים רייניגען די ביאלאגישע פילטערס.

די צווייטע סעריע

פון גרויסען

פרעמיען-קאנקורס

פון „נייעס פאלקסבלאט"

100 ווערטפולע פרעמיעס

אט דאס איז די רשימה

פון די געווינסען

וואס געהען אריין אין דער צווייטער סעריע פון אונזער גרויסען פרעמיען - קאנקורס

1 אמפעל פון דער פירמע א. רעדער ווסכאדניע 47.

5 דעטעקטארען פון דער פירמע זענדעל, פלאץ וואלנאשטשי 9.

3 בילדער פון קונסט-מאלער בלום.

2 בעטען Palma-Patent

10 פעלד-בענקלעך

1 פעלד-בעטעל 1 האמאק

2 לעזשאקעס

1 קינדער-לעזשאק פון דער ערשטער לאדזער פאבריק פון פעלד-בעטען „Palma Patent" ש. שווארצאווסקי, פולנאצנע 24, וועלכע פראדוצירט כּוויזענדטער פעל. ·בע. ען מאנאטליך.

40 בילעטען אין קלאנג-פילם-טעאטער קאפיטאל".

10 צו ¼ טוץ פאטאגראפיעס פון דער פאט. אנשטאלט „פאריזיען", פראנצ שקאנער 30.

5 פערפום-באמבאניערעס פון דער בעקאנטער פערפומעריע דרוקער, זאוואדוקע 5.

10 פלאשען בלומען וואזער

3 חודש אבאנעמענטען פון „נייעס פאלקסבלאט."

3 ביכער. 3 מענער-היטען.

כדי זיך צו בעטייליגען אין דער צווייטער סעריע

פון גרויסען פרעמיען-קאנקורס

איז נויטיג צוצושטעלען בלויז

20 קופאנעס

ווער שטעלט זיך היינט

צו די פאבאר-קאמיסיעס?

היינט מיטוואך דארפען זיך שטעלען פאר דער פאבאר-קאמיסיע נומער 1, אויף זאקאנטנע 82, די מענער פון יאהרגאנג 1909, וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פונ'ם 5 טען פאליציי-קאמיסאריאט, און זייערע פאמיליען-נאמען הויבען זיך אן אויף די אותיות

G U Z

מארגען — O R T

פאר דער פאבאר-קאמיסיע נומער 2, אגרעדאווע 34, דארפען זיך שטעלען די מענער פונ'ם יאהרגאנג 1909, וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון 10-טען פאליציי-קאמיסאריאט און זייערע פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן מיט די אותיות

Ł M N O P R T

מארגען — S U W Z

פאר דער פאבאר-קאמיסיע נומער 3, פלאץ קאשטשושקי 21, דארפען זיך שטעלען אלע מענער פון קאטעגאריע B פון יאהרגאנג 1908 וואס וואוינען אין 3-טען פאליציי-קאמיסאריאט

פון H ביז Ł איינשליסליך

מארגען — פון M ביז R

די פאבאר-קאמיסיעס הויבען אן אמטירען 8 א זייגער אין דער פריה. די פאבאר-פליכטיגע דארפען זיך שטעלען מיט די פערזענליכע דאקומענטען, אדער צייגנישען, ארויסגעגעבען דורכ'ן פאליציי-קאמיסאריאט, וועלכע בעשטעטיגען די אידענטישקייט פון דער פערזאן מיט די מיליטערישע אדראמעשענעס, רעגיסטראציע-צייגנישען, וועלכע זענען אויסגעשטעלט דורכ'ן מאגיסטראט פון לאנדי

בילינגער ברויט

אין מאגיסטראט איז פארגעקומען א זיצונג פון דער קאמיסיע פעסטצושטעלען פרייזען אויף די ארטיקלען פון ערשטען געברויך.

עס איז אויף דער דאזיגער זיצונג בעשלאסען געווארען ארויסצוגעבען א נייעם צענניק אויף ברויט און געבעקס א קילא-מעהל 65 פראצענט — 74 גר.; פון 65 פראצענט — 70 גר.; קארן-ברויט 65 פראצענט — 33 גר.; א צוויי קילאריג ברויט — 65 גר.; ראזאווע ברויט — 28 גר.; א קילא זעמעל — 1.05, איין זעמעל — 5 גר.

די פרייזען פערפליכטען פון היינט אן. פאר נעהמען העכערע פרייזען דראהט א שטראף.

מארגען א זיצונג פון קהלה-ראט

מארגען, דאנערשטאג אין אווענד קומט פאר א זיצונג פון קהל"ה-ראט. אויפ'ן טאג-ארדנונג ווי טערדיגע ובחים וועגען בודזשעט אויפ'ן 1930 י.

שטאט - ראט - וואהלען

(מ) ווי מיר דערוויסען זיך זאל די קאדענץ פון לאדזער שטאט-ראט נישט פערלענגערט ווערען און די וואהלען וועלען פארקומען אין בעשטימטען טערמין. די וואיעוואדזטווע וועט וועגען דעם בעקומען א מיטטיילונג פון אינערן - מיניסטעריום אין דער צווייטער העלפט יוני און וועט דאן ארויסגעבען די נויטיגע פעראָרדנונגען וועגען די פאר-וואהל-פארבערייטונגען.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

ג. עפשטיין פיעטרקאווער 225; מ. בארטאשעווסקי פיעטרקאווער 95; מ. ראזענבלום ציגעלגאס 12; בארטין ווסכאדניע 54; קאפראווסקי באלוצקא 15

טאג-באטיצע

דער גורל פון קאנשטאט שפיטאל

ווי מען גיט איבער, וועט אויף דער נאהענטסטער זיצונג פון שטאט-ראט, וואס קומט פאר היינטיגען דאנערשטאג צו. אגר. אויך בעטראכט ווערען די פראגע וועגען איבערנעהמען דורך דער שטאט דעם ראדאגאשטשער שפיטאל.

די דאזיגע פראגע האט פאר די לאדזער יודען א ספעציעלע בעדייטונג: ווי בעקאנט איז דער ראדאגאשטשער שפיטאל איבערגעבליבען אלס פונדאציע פונ'ם פערשטארבענעם יודישען נדבן קאנשטאט, פאר א יודישען שפיטאל. אין צייט פון קריג האט די דייטשע אקופאציע-מאכט דעם שפיטאל צייטווייליג רעקווירירט און שפעטער איז דער שפיטאל איבערגעגאנגען צו דער שטאט, וועלכע האלט איהם אויס ביז היינט. לאדז די צוויי שטאט איז פוילען פעדאנט נישט קיין אייגענעם שפיטאל.

איצט זענען געקומען די פערוואלטער פון דער קאנשטאט-פונדאציע וועלכע האבען נישט קיין מיטלען אויף אויסצוהאלטען דעם שפיטאל און ווילען איהם איבערגעבען דער שטאט. נאטירליך איז קיין יודישער שפיטאל וועט דאס שוין נישט זיין. שטיל אהן רעש ווערט ליקווידירט א פערמעגען פון דער יודישער געזעלשאפט, אהן איהר וויסען, אהן איהר הסכמה. און די יודישע געזעלשאפטליכקייט רעאגירט גארנישט דערויף! און די קרייזען פון די האלבע און גאנצע אסימילאטארען וועט דער אופן פון ליקווידירען יודיש געזעלשאפטליך פערמעגען נישט ארויסרופען קיין פראטעסט: אזא פראטעסטס וועלען זיי אגען אין קלייניגקייט, בעגרעניצטקייט א.א.וו. אנער סיר לעבען אויף דער ערד און נישט אויפ'ן הימעל און אויף דער ערד פאדערען אזעלכע אויסטערלישע אכען, ווען פון יודישע פונדאציעס אויב זיי בלייבען נישט און א יודישער פערוואלטונג געניסען נישט שפעטער קיין יודען.

היינט איז די פערוואלטונג פון דער שטאט איז די הענד פון סאציאליסטען און מ'קען זיין זיכער, אז יודישע קראנקע וועלען אננענומען ווערען אין שפיטאל און טראקטירט ווערען גלייך מיט אלע; אבער ווער ווייסט וואס פאר א מאגיסטראט וועט אין דער צוקונפט פערוואלטען מיט לאדז און אפילו דער סאציאליסטישער מאגיסטראט האט אפגעשאפט די כשרע קוך אויף די זומערדיגע האלבקאלאניעס, פארוואס זאל ער זי האלטען אין א שפיטאל? — בפרט אז זי מאכט אויס טייערער?!

דארף מען דען איצט נאך אויסיצען צו דערווייזען און אויפצוקלערען, וואס פאר א בעדייטונג פאר א קראנקען עס האט די סביבה און נאך און נאך... דאס אלץ נעהם פערלוירען פאר די יודישע קראנקע ווען דער שפיטאל הערט אויף צו זיין א יודישער. די בעסטע רעקאנסטראציע פון נויטינקייט פון א יודישען שפיטאל איז ווי אזוי די יודישע קראנקע רייסען זיך דווקא אריינצוקומען און פאזנאנסקיס שפיטאל.

און די געזעלשאפטליכע און די רייך יודיש - מעדיצינישע בעדייטונג פון א יודישען שפיטאל! ס'איז דאך פאר קיינעם קיין סוד נישט, אז און דעם יודישען שפיטאל פון פאזנאנסקי ווערט ערצויגען א דור יודישע היסטגעשאפטס-לייט — דאקטוירים, וואס וואלטען און קיין אנדער ארט קיין פלאץ פאר זייערע ווערטן און געזעלשאפטליכע ארבייטען נישט בעקומען.

מיר וואלטען געקענט אויסרעכענען נאך א צענדליג מאטיווען פאר אויפהאלטען דעם יודישען שפיטאל אין יודישען בעזיץ אבער —

צי איז שוין נישט צו שפעט?

ווי ס'קאל נישט זיין, די פערוואלטער פון דער קאנשטאט-פונדאציע האנדלען זיכער נישט איז גייסט פון פערשטארבענעם קאנשטאט אויב זיי וועלען דעם שפיטאל אפגעבען אמיצען אנדערש ווי פאר וועמען ער איז געווען בעשטימט.

די יודישע קהלה, יודישע ראטמענער, יודישע געזעלשאפטליכע טוער, טארען נישט דערלאזען אז ס'זאל פערלוירען געהן א יודיש פערמעגען. זיי דארפען אגען זייער ווארט.

י. הינדעס.

ארויספאדערונגען קיין א"י

עס זענען אנגעקומען ערלויבענישען אויף אריינצופאהרען קיין ארץ-ישראל פאר פאלגענדע פערזאנען: אבוואלד ישראל מיט דער פאמיליע, הערצבערג אבא און בירנבוים יצחק.

די דערמאנטע דארפען זיך ווענדען אין א"י אמט צענקעוויטשא 4 וועגען ערלעדיגען די רייזע פארמאליטעטען.

בעפאר איהר פאהרט אויף ערהאלונג!

קויפט איין אייער קאסמעטיק אין דער רענאמירטער

J. DRUKIER פערפומעריע

Zawadzka 5 tel. 175-92

וועלכע איז פערזעהען מיט דעם רייכסטען אויסוואהל פון נייעסטע פערפומען, פודערען, קעלניש בלומען־וואסערען, קרעמען, טואלעט־זייפען, א. אז. וו. אין־ און אויסלענדישע

אלעס צו פאבריקס פרייזען

בעמ.: פאר ענגראסיסטען בעדייטענדער ראבאט!

טעטיגקייט פון קהלה־פערוואלטונג

בעריכט פון פרעזעס מינצבערג

אויף דער לעצטער זיצונג פון קהלה־ראט האט פרעזעס מינצבערג אפגעגעבען א בעריכט פון דער טעטיגקייט פון קהלה־פערוואלטונג.

צווישען אנדערען האט פרעזעס מינצבערג געזאגט:

מיר האבען זיך געשטעלט די אויפגאבע אריינצובלאזען א נייעם רוח־החיים אין דער קהלה און דאס איז אונז, דאכט זיך, געלונגען.

איך וועל זיך בעמיהען מיט ציפערן און פאקטישען מאטעריאל אונזער ארבייט צו באווייזען.

אלס יודיש־רעליגיעזע קהלה, וועלען מיר אנהויבען פון דער אבטיילונג וואס גיט איהר דעם ראנג און איז דער יסוד פון איהר עקזיסטענץ.

לגנאי פון דער לאדזער קהלה מוז געזאגט ווערען, אז די רעליגיעזע אפטיילונג איז געווען פערוואהרלאזט, פערנאכלעסיגט. איך האב שוין געהאט די געלעגענהייט צו בעמערקען, אז בעת פאר דער מלחמה האט לאדז פערמאגט א סך א קלענערע בעפעלקערונג מיט 14 מו"צ און א שטאט רב, האבען מיר היינט א פיל גרעסערע צאהל איינוואוינער אבער א נישטיגע צאהל מורה־הוראות און א רב.

ביינט־ושע דער ראבינאט? האט ווען יעדער איינער פון די רבנים געארבייט פאר'ן ראבינאט און דער ראבינאט אלס קהלה־ארגאן פאר די מורה־הוראות?

היינט זעהט די זאך אויס גאנץ אנדערש.

אין שחיטה־וועזען האט געהערשט תוהו ובוהו. יעדער מו"ה האט זיך צוגענומען שוחטים לויט זיין איינזעהן, וואס־זשע איז געווען דער פועל־יוצא? מיר האבען איצט מעהר שוחטים ווי הינער.

פאר אונזערע צוויי יאהר ארבייט האבען מיר דעם ענין גענומען רעגולירען. קיין איין נייער שוחט איז שוין נישט אנגענומען געווארען. דאס אויפנעהמען א שוחט ווערט שוין נישט קיין פריוואט־זאך פון א מו"ה נאר א כלל־זאך, א בער וועלכער עס האט ראשות־כל צו זאגען די קהלה.

דער ועד הכשרות און ועד הרבנים אלס קאארדינירטער רעליגיעזער ארגאן זאגט די רשות איבער אלע ענינים.

א זאך פון אומגעהייער גרויסער בעדייטונג איז דער בית־דין, וואס איז דורך אונז צום ערשטען מאל געגרינדעט געווארען ביי דער קהלה. מיר האבען איינגעפיהרט א כאר אין אלטשטאטישער שוהל. אויף דעם איינגעקויפטען פלאץ האבען מיר לײדער נאך נישט געקענט צוטרעטען צום בויען א מקוה.

דער עיקר איז ביי אונז די פראגע ווענען א רב, מחמת כל־זמן די כסא הרבנות וועט נישט זיין בעזעצט, וועט נישט איין זאך בלייבען אין דער לופטען.

סאציאלע הילף. ביי א מיליאנינגען ביודזשעט איז א האלבער מיליאן אויף הילף ווייט נישט גלייכמעסיג. אט ווי אזוי עס זעהט אויס די פערטיילונג פון די סכומים אויף סאציאלער הילף פאר'ן יאהר 1930:

מעות־חטים — הויז — — —	65.684 ג.
הילף פאר קינדער — —	89.280 ג.
אפענע סאצ. הילף — —	355.000 ג.
צוזאמען —	509,964 ג.

איך וועל זיך ערלויבען צו פערווייזען אויף דער גבית עדות פונ'ם ראט־מיטגליד ה' קארא, וועלכער איז אמאל געגאנגען אין נאמען פון דער קהלה זעהן וואס עס מאכען די „קהלה־קינדער".

ער איז אריין צו דער דירעקטארין, און דאס קינד נישט געטראפען. ביז לעבן איז אריין א 18־יעהריגער י.ג. מיט א ציטבעל צוגעבונדען צום פיס, וואס איז געווען פערבונדען צום רוקען. און די שכנים האבען איהם פערגעשטעלט: אט איז דאס קינד!...

בשעת מיר האבען געמאכט א סוף צו דעם אופן פון דערציהען, האבען די ווייבער ביי וועלכע אטא די קינדער זענען געווען איינגעדונגען, געטראהט אפצוגיסען די פרנסים מיט וויטריאל.

וואס מיר האבען אויף דעם געביט געטהון? אדרבא! איך וואלט איך געוואונשען ארייננעמען אין דערציהונג פאר זייער־קינדער, וואס מיר פיהרען איצט אן דורך דער פערמיטלונג פון „טאז" און איין פראגמענט פון אונזער ארבייט וועט איך קלאהר מאכען אלץ.

בעת אין יאהר 1927 איז אויסגעגעבען געווארען 197.000 זל. אויף סאציאלער הילף, האבען מיר שוין אין יאהר 1928 אויסגעגעבען העכער 500,000 ג.

א דירעקטע שייכות מיט דער סאצ. הילף האט די גמילות־חסדים־קאסע. ביז 1־טען מאי האט די גמ"ח־קאסע געגעבען הלוואות 387 פערזאן.

א גאנץ בעזונדערע בעדייטונג האט דאס געשאפענע יורידישע ביורא און יאהר 1929 זענען געגעבען געווארען 648 עצות און 11 ענינים זענען איבערגעגעבען געווארען צו פיהרען אין געריכט אדוואקאטען.

די ווארשעווער קהלה האט אין ביורא 63 בעאמטע און 6 וואכנעס, בעת מיר האבען שוין ביים נייעם בעשטאנד 11 בעאמטע און 4 נידעריגערע פונקציאנערען.

ס'איז כדאי אנצווייזען, אז בעת ווארשא האט אין משך פון 9 חדשים בלויז אין איין עטאט אפטיילונג געהאט אויסגאבען 150.495.98 ג. בעטרעפט ביי אונז די הוצאה אויף אדמיניסטראציע

עס זענען ערלעדיגט געווארען אין יאהר 1929 בסך הכל 166.914 ג.

2224 עניים אלגעמיינע, 1712 פון סאצ. הילף און 10532 רעקורסען, די אפעלאציע־קאמיסיע האט אפגעהאלטען 123 זיצונגען.

א א קליינע צאהל בעאמטע פיהרט אויס א גרויסע ארבייט. די פראגע פון'ם דיספאזיציע־פאנד איז א פרינציפיעלע. אזעלכע פאנדען האבען נישט בלויז קאמונאלע אנשטאלטען, נאר אפילו האנדווערקער־קאמערן.

איצט — די ווירטשאפטליכע אפטיילונג.

זי בעשטעהט פון הוצאות אויסצוהאלטען דעם בית־החיים, נחלאות, און אינווענטאר.

דער ביודזשעט בעטרעפט	1.467,334
פון וועלכע עס געהט אראפ אויף עטאט־רעדוקציעס — — —	205,700
בלייבט — —	1.261.634

מען ווארפט אונז פאר, אז מיר האבען צו גרויסע עטאט־נארמען. מען זאל אבער סטאטיסטיש פערגלייכען די פערהעלטניש פונ'ם עטאט ביי אונז מיט ווארשא וועט מען זיך איבערצייגען, אז די לעגענדע, וועגען אונזער רייכען שטייער האט קיין שום יסוד נישט.

ווען איך האב איבערגענומען די לייטונג האט דער עטאט בעטראפען 180.000 ג. א יאהר, איצט בעטרעפט ער 945,064 ג.

נאר א וויכטיגע זאך איז געווען דאס מבטל מאכען די הילף־הוצאות דורכ'ן מאגיסטראט, וואס מיר האבען אויסגעפועלט. אונזער לעצטער נצחון איז דער אופן פון צאהלען פאר די עקזעקוציע־קאסטען פונ'ם עטאט, וואס איז שוין א דאנק אונזער מיה אריין אין קראפט. דער מאגיסטראט האט בשום אופן נישט געוואלט נאכגעבען, אבער מיר האבען מנצח געווען.

ספארט - בעוועגונג

יובילײ - פײערונג פון לאדזער „הכח"

(ב) דעם פערגאנגענעם זונטאג, מאנטאג און דינסטאג זענען פארגעקומען די ווייטערע יובילײ־פײערונגען פון „הכח". אין די 3 טעג זענען פארגעקומען א גרויסע צאהל ספארט אימפרעזען, וועלכע זענען געווען זעהר אינטערעסאנט. די דאזיגע גראנדיעזע אונטערנעהמונג איז געווען איינע פון די גרעסטע ספארט־אימפרעזע, וואס איז נאר ווען עס איז פארגעקומען אין לאדז.

די רעזולטאטען פון די וויכטיגסטע פארגעקומענע אימפרעזען זענען פאלגענדע:

פוסבאל - מעטשען

„הכח" — „ל. ק. ס." 1;2

„הכח" — „מכבי" (קראקא) 2:4

„ל. ק. ס." — „מכבי" (קראקא) 0;2

„הכח" II — „קראפט" 1:3

„הכח" II — „קדימה" 0:0

„הכח" II — „קדימה" 4:1

לייכט אטלעטיק

שטאפעטען־לויף

4 מאל צו 100 מעטער ערצילט חשמונאי".

אלימפישער שטאפעט

ערצילט „חשמונאי".

שטאפעטען־לויף פון פרויען

60x4 ערצילט „קדימה".

1500 מעטער־לויף

אלס ערשטער געקומען שאפשעוויטש (מכבי – זגערזש)

800 מעטער־לויף

1) שאפשאוויטש (מכבי – זגערזש) 2) שטיין „הכח" און 3) ליבראך (חשמנאי).

400 מעטער־לויף

1) ליפצר („חשמונאי"), 2) שטיין („הכח") און 3) ליבראך („חשמונאי").

60 מעטער־לויף פון פרויען

1) שטיין („חשמונאי"), 2) פאסירמאן (הכח און 3) לאנדא („קדימה").

בעוועגליכע שפילען

קארב־באל

„מכבי" (קראקא) — „חשמונאי" 24:11

„מכבי" (קראקא) — „קדימה" 9:17

„מכבי" (קראקא) -- „מכבי" (זגערזש) 15:8

נעץ באל

„מכבי" (קראקא) – „חשמונאי" 22:28

„הכח" — „כדימה 16:30

לייכט־אטלעטיק

ווארפען מיט דיסק

1) פיינבערג (חשמונאי), 29,65 מעטער, 2) טשערניקאווסקי („מכבי" – זגערזש), דזרעשינסקי („הכח).

ווארפען מיט'ן קאנעל

1) פייגבערג 1052 מעטער. 2) ליטווין 9.83 3. באריא 8.88 אלע פון „חשמונאי"

ווארפען מיט'ן שפיז

1) גאלדשמיד (מכבי־קראקא) 39.30 מעטער 2 טשערניקאווסקי 3 ליטווין 3 פיינבערג.

100 מעטער־לויף פינאל־לויפען

2) ליפצר „חשמונאי" 12 סעקונדען 2. שטיין „הכח" 3. ליבראך „חשמונאי" 4. פיינבערג „חשמונאי".

ווייט־שפרונג

1) בארעש („הכח") 572 מעטר. 2) יאקאבזאן „חשמונאי" 543. 3) פיינבער „חשמונאי 538.

הויך־שפרונג

2) בארעש 1.42 2) יאקאבזאן 3) גלאזער מכבי–זגערזש).

א גענויער בעריכט פון די פארגעקומענע פייערליכקייטען וועלען מיר ברענגען אין מארגעדיגען נומער.

היינט גרויסער יובילײ־קאנצערט

היינט מיטוואך, 8.45 אוונט קומט פאר אין פילהארמאניע־זאל א גרויסער יובילײ־קאנצערט. עס ווערט היינט 15 יאהר זייט דירעקטאר ה' אלפרעד שטרויך פיהרט אן מיט דער וויכטיגער מוזיקאלישער פלאציבקע (1915–1930). אין דעם דאזיגען יובילײ־קאנצערט נעמען אנטייל 2 גרויסע בעריהמטע וועלט קינסטלער פון דער היינטיגער צייט: צרטור רובינשטיין (קלאוויר) און פאוועל קאכאנסקי (פידעל). די ביידע אויסגעצייכענטע קינסטלער געהערען היינט צו טאג צו די בעסטע אינטערפרעטאטארען פון דער מאדערנער מוזיקאלישער קונסט וועלכעס מיט זייער שפילען פערשאפען זיי דאס פובליקום זעהר גרויס פערגעניגען, און די קריטיק לויבט זיי זעהר שטארק און שרייבען וועגען זיי זעהר ענטוזיאסטישע ארטיקלען.

דאס פראגראם פון היינטיגען קאנצערט בעשטעהט פון די שענסטע פצול פון דער מוזיקאלישער קונסט, צווישען אנדערע וועט אויסגעפיהרט ווערען בעטהאווענ'ס „קרייצער סאנאטא". נעמענדיג אין אכט אז דער היינטיגער קאנצערט איז דער יובילעאום פון דער 15־יעהריגער טעטיגקייט פון דירעקטאר שטרויך אויפ'ן געביט פון פלעגען מוזיקאלישע קונסט אין לאדז, איז צו האפען אז דער היינטיגער יובילעאום־קאנצערט וועט אדורך מיט א אויסערגעוועהנליכען ערפאלג.

אידא קאמינסקא

היינט — צום לעצטען מאל „דער דושאז־זינגער"

היינט ווערט צום לעצטען מאל געשפילט די זעהר אויסגעצייכנעטע סענסאצ אנעלע פיעסע „דער דושאז־זינגער" מיט דער גרויסער קינסטלערין אידא קאמינסקא אין דער טיטול־ראלע.

פון געריכט

מאנס געוועזן

(ב) אין קרייז־געריכט איז פארגעקומען דער פראצעס געגען 26 יאהריגען סטעפאן זשעלינסקי וועלכער איז בעשולדיגט געווארען אין פערגוואלטיגען אנטאנינא שאוואטשיק. זשעלינסקי איז פערמשפט געווארען אויף 3 יאהר טורמע.

א מארד

(ב) נעכטען איז אין קרייז־געריכט פארגעקומען דער פראצעס פון יוזעף און פראנטשישעק מיכאלסקי, וולאדיסלאוו און פראנטשישעק צירולקא און יוזעף בזשאזאווסקי פאר ערמארדען פראנטשישעק סלאמיאן אין דארף יאססשצמביעץ הינטער לאדז בעת א פערוויילונג וואס איז דארט פארגעקומען. די בעשולדיגטע האבען זיך נישט מודה געווען, נאכ'ן אויסהערען די עדות האט דאס געריכט פערמשפט ביידע ברידער מיכאלסקי אויף 4 יאהר טורמע. די איבריגע זענען בעפרייט געווארען.

קלאוזורעס און זאבעזפ־עטשעניעס ווערען ערלעדיגט אין פערלויף פון 24 שעה. ביטשריפטען־ביורא „Polpraw" באראטאוויטשא 1 טעל. 17001

אפעל פון די לאדזער פייערלעשער

די לאדזער פייערלעשער ווענדען זיך צו אלע אינדוסטריע־ און האנדעלס־אנשטאלטען, ווי אויך אין אלגעמיין צו דער לאדזער געזעלשאפט מיט אן אפעל צו אונטערשטיצען מיט פערשידענע געגענשטאנדען, סחורות א. ד. גל. די פאנטאווע לאטעריע, וועלכע די פייערלעשער־קאמענדע ארדענט איין צוזאמען מיט א פערוויילונג דעם 15. יוני.

פערזענליכעס

נעכטען איז ארויסגעפאהרען אויף אורלויב דער וויצע־פרעזידענט פון לאדז ד"ר עדמונד וויעלינסקי, עס וועט איהם פערטרעטען אין זיין אמט לאווניק לודוויג קוק.

וועגען קאנשטאט'ס שפיטאל

די פערוואלטונג פון דער קאנשטאט פונדאציע האט זיך געווענדעט צום שטאט־ראט מיט א פארשלאג, אז די שטאט זאל איבערנעמען דעם ראדאגאשטשער שפיטאל, וועלכען זי האט נישט קיין מיטלען אויסצוהאלטען. די פערוואלטונג שטעלט א בעדינג, אז די שטאט זאל יעדעס יאהר אסיגנירען עטליכע הונדערט טויזענד זלאטעס אויף פונאנדערבויען דעם שפיטאל, אזוי, אז דארט זאל קענען איינגעארדנעט ווערען 1200 בעטלען, דער מאגיסטראט האט מסכים געווען דעם שפיטאל־איבערצונעמען איצט דארף דער שטאט ראט דעם בעשלוס אקצעפטירען. אויף דער נאהענטסטער זיצונג פון מאגיסטראט וועט די פראגע בעטראכט ווערען.

די געפונענע אויערעז זענען גאר נישט קיין מענשליכע

א גרויסע פּראַינטערעסירונג האָט אַרויסגערופען די ידיעה, אַז אויף די באַהן שינעס לעבען פּויאַזד האָט מען געפונען אַ פּאָר מענשליכע אויערן.

ווי עס האָט זיך אַרויסגעוויזען זענען די אויערן אָרטאָפּעדישע, געמאַכט פון גומי אָבער אַזוי קינצליך, אַז מען האָט געמיינט, אַז דאָס זענען מענשליכע אוירען און, אַז מען האָט צו טוען עפּעס מיט אַ שרעקליך פערברעכען.

נאַנסען-פּעסער פאר מלוכה-לאָזע

(2) בשצתו האָט דאָס אינערן-מיניסטעריום אַרויסגעגעבען אַ צירקולאַר וועגען פּעסער פאַר פּערזאָנען וואָס וואוינען אין פּוילען און באַזיצען נישט קיין פּוילישע בירגערשאַפט און נישט פון קיין אַנדערע מלוכה. די דאָזיגע פּערזאָנען וואָס געהערען צו דער אַזוי-גערופענער קאַטעגאָריע פון מלוכה-לאָזע האָבען געוואוינט אין פּוילען אויף „קאַרטי פּאָביטו".

דער נייער צירקולאַר שאַפט די מעגליכקייט פאַר די דאָזיגע מלוכה-לאָזע צו שאַפען זיך די אַזוי-גערופענע נאַנסען-פּעסער אויב זיי וואוינען אין פּוילען לענגער און האָבען נישט קיין שום דאָקומענטען ווי אַ פּאַס, „קאַרטאַ פּאָביטו" א. א. וו. דער נאַנסען-פּאַס ווערט נישט באַטראַכט פאַר קיין פּערזענליכען דאָקומענט אין זין פון די בין-לאומיגע פערארדנונגען. אינגיכען וועט ערשיינען אַ ספּעציעלע פערארדנונג, וואָס רעגולירט די פראַגע און שטעלט פעסט דעם מוסטער פון די פּערזענליכע דאָקומענטען פאַר די דאָזיגע פּערזאָנען.

דאָס גלאָז איז שולדיג...

[—] מיט אַ צייט צוריק האָט די היגע קראַנקען-קאַסע בעשטעלט אַ טראַנספּאָרט פלעשלעך פאַר די מעדיצינען, וואָס ווערען אויסגעפּערטיגט אין די אַפּטייקען פון דער קראַנקען-קאַסע. די בעשטעלונג, וועלכע האָט בעטראָפען 10,000 זל. איז געמאַכט געוואָרען אין דער הוטע „סקערנעוויץ". דערווייל האָבען די אַפּטייקער בעמערקט אַז די מעדיצינען אין די פלעשלעך ווערען קאַליע.

מ'האָט פאָרגענומען אַן אַנאַליז און מ'האָט פעסטגעשטעלט, אַז דאָס גלאָז פון וועלכע די פלעשלעך זענען געמאַכט איז נישט געווען גענוג אויסגעאַרבעט און דערפאַר קומט פאָר אַז די מעדיצינען ווערען טיילווייז קאַליע. הייל משילש ה'ך אוים אַ באַקטעריע, וואָס שוואַכט אָפּ די ווירקונג פון דער מעדיצין.

די וואַפּסען, וואָס די קראַנקען-קאַסע האָט געמאַכט אין די דאָזיגע פלעשלעך וועלען פערניכטעט ווערען.

אויסשטעלונג אין דער האַנדווערקער-שול

זונטאָג, איז פאָרגעקומען די פייערליכע עפענונג פון דער אויסשטעלונג פון די אַרבייטען פון שילער פון האַנדווערקער-שולע פּאַמאַרסקאַ 46/48.

צו דער פייערליכער עפענונג זענען געקומען פערשטייער פון מעדיצינישע, געזעלשאַפטליכע און קולטורעלע אינסטיטוציעס און פון דער פּרעסע.

פּרעזעס סטאַניסלאַוו יאַראַצינסקי האָט הערצליך בעגריסט די אנוועזענדע און נאָכדעם האָבען די פערזאַמלטע בעזוכט די אויסשטעלונג. ערקלערונגען האָבען געגעבען דער דירעקטאָר פון דער שולע אינזש. האַרטגלאַס און קוראַטאָר פון דער שולע מיטגליד פון דער פערוואַלטונג אינזש. ס. אַבראַמסאָן.

די אויסשטעלונג וועט זיין אָפען פון 11 ביז 6 טעגליך. כדי צוגעבען די מעגליכקייט די ברייטע שיכטען מאַסען זיך צו בעקענען מיט די אַרבייטען — אַריינגאַנג פריי.

העלפט דער אומגליקליכער אַלמנה

(אַ בריף אין רעדאַקציע)

ג. רעדאַקציע!

מיר, אַ גרופּע שכנים פון הויז, נאַוואָליפּקי 36 ווענדען זיך צו אייך מיט דער בקשה צו פערעפענטליכען אין אייער ווערטער צייטונג פאָלגענדעס: די אַלמנה פון דעם טראַגיש-אומגעקומענעם שלאָסער חיים צוואַמען מיט איהרע 4 יתומים געפינען זיך איצט אין אַן אויסערסט קריטישע לאַגע און האָבען מיטלען צום לעבען. שוין אויף דעם ערשטען טאָג, מיר ווענדען זיך דערווייל מיט אַן אַפּעל צו די לאָדזשער יוד. בעפעלקערונג בכלל, און צו די געוו. קליענטען פון פערשטאָרבענעם בפרט אונטערצושטיצען מיט אַרביים איהר ווערקשטעל וואָס וועט זיך ווייטער פירען.

דאַן ווענדען מיר זיך צו די קליענטען, וועלכע זענען שולדיג געבליבען געלד, זיי זאָלען עס תיכף אָפּצאָהלען, עס דאַרפט דער„ בעמערקט ווערען, אַז די אַלמנה איז אַ קראַנקע, שוואַכע פרוי, וועלכע איז געבליבען אָהן אַ גראָשען צום לעבען.

אַ גרופּע שכנים.

כעמיש-באַקטעריאָלאָגישע לאַבאָראַטאָריע
מאַגיסטער נ. שאַז
פּעטריקאָווער 37, 2. פּאַ. פּראָנט.
אונטערזוכונגען פון קאל, אורין, בלוט, שפּייעכץ א. א. וו.
וואַסערמאַן-אַנאַליז - 4 זל.

נייער פאָהר-פּלאַן פון 15-טען מאַי 1930

פאַבריקס-וואָקזאַל

פאָהרט אָפּ:		קומט אָן:	
1.50	פּאַס.-צוג קיין קאַלושקי, פּערב. קיין וואַרשאַ	1.30	פּאַסאַזשיר-צוג פון קאַלושקי (וואַרשאַ)
3.55	„ „ „ „ „	4.00	פּאַס.-צוג פון קאַלושקי (וואַרשאַ, קראָקאַ, קאַטאָוויץ)
5.40	„ „ „ „ „	5.47	פּאַס.-צוג פון קאַלושקי (קראָקאַ-וואַרשאַ)
7.50	דירעקטער שנעל-צוג קיין וואַרשאַ	6.52	פּאַסאַזשיר-צוג פון קאַטאָוויץ
8,25	פּאַס.-צוג קיין קאַלושקי. קורסירט זונטאָג און אין די חגאות.	7.21	פּאַסאַזשיר-צוג פון קאַלושקי
10.05	פּאַסאַזשיר-צוג קיין סקאַרזשיסק	7.40	פּאַסאַזשיר-צוג פון קאַלושקי (ספּעציעלער)
12.10	פּאַס.-צוג קאַלושקי, פערבינדונג קיין וואַרשאַ	8.37	פּאַסאַזשיר-צוג פון קאַלושקי (קראָקאַ)
14.15	„ „ „ „ „	8.53	פּאַסאַזשיר-צוג פון אנרזשעאָוו (ספּעצ.)
15.05	פּאַס.-צוג קאַלושקי פּערב. קיין פּראַג, ווין, מאַרינבאַד, קאַרלסבאַד און רוים	9.50	פּאַסאַזשיר-צוג פון קאַלושקי (טשענסטאָכאָוו)
15,55	פּאַס.-צוג קיין קראָקאַ דירעקט (וועלכע פערבינדונג וואָס צוג 15.05)	10,55	פּאַסאַזשיר-צוג פון קאַלושקי
16.20	פּאַסאַזשיר-צוג קיין סקאַרזשיסק	12,50	פּאַסאַזשיר-צוג פון סקאַרזשיסק
16.45	פּאַס.-צוג קיין קאַלושקי פּערב. קיין וואַרשאַ	13.55	פּאַסאַזשיר-צוג פון קאַלושקי
17.35	פּאַס.-צוג קיין קאַלושקי	14.45	פּאַסאַזשיר-צוג פון קאַלושקי (קאַטאָוויץ)
18.15	פּאַס.-צוג קיין קאַלושקי פּערב. קיין וואַרשאַ	16.25	פּאַסאַזשיר-צוג פון וואַרשאַ
19.00	פּאַסאַזשיר-צוג קיין וואַרשאַ (דירעקט)	18.00	פּאַסאַזשיר-צוג פון קאַלושקי
19.30	פּאַס.-צוג קיין קאַלושקי (ביז 30 אָקטאָבער)	19.40	פּאַסאַזשיר-צוג פון סקאַרזשיסק
20.35	פּאַס.-צוג קיין קאַלושקי (פערבינדונג וואַרשאַ, ווין פּראַג)	20.06	פּאַסאַזשיר-צוג פון קאַלושקי (קראָקאַ)
21.35	פּאַס.-צוג קיין קאַלושקי (ביז 30 אָקט.) פּערב. קיין זאַקאָפּאַנע, קריניץ, ראַבקאַ רימאַנאָוו, א. אַ. וו.	21.17	פּאַסאַזשיר-צוג פון קאַלושקי (ספּעציעלער)
23.30	פּאַסאַזשיר-צוג קיין קאַלושקי (פערבינדונג קיין וואַרשאַ און בוקאַרעשט)	21.48	פּאַסאַזשיר-צוג פון אנרזשעאָוו (ספּעצ.)
		22.22	פּאַסאַזשיר-צוג פון קאַלושקי (ספּעציעלער)
		22.57	פּאַסאַזשיר-צוג פון קאַלושקי (טשענסטאָכ.)
		23.56	פּאַסאַזשיר-צוג פון וואַרשאַ (שנעל-צוג)

קאַלישער וואָקזאַל

פאָהרט אָפּ:		קומט אָן:	
0.35	קיין פּוזען דורך קוטנאַ	7.09	פון קראָקאַ
2.09	קיין לעשנאַ און קראָטאָשין	7.10	פון לאָוויטש
3.05	קיין וואַרשאַ	7.28	פון פּוזען
7.17	קיין וואַרשאַ	8.08	פון קוטנאַ—פּלאָצק (קראַנענבורג)
7.24	קיין פּוזען	8.45	פון אָסטראָוו
7.37	קיין וואַרשאַ (שנעל-צוג)	9.15	פון לעמבערג (מיט שלאָף-וואַגאָן 3. קל.)
8.55	קיין קאַלושקי (מיט פּערב. קיין וואַרשאַ)	9.15	פון וואַרשאַ (שנעל-צוג)
9.25	קיין פּוזען דורך קוטנאַ, פּערב. קיין דאַנציג, גדיניע און טשעכאָטשינעק	13.08	פון וואַרשאַ
10.04	קיין פּוזען (ספּעציעלער)	13.32	פון פּוזען
12.05	קיין טאָרן מיט פערבינדונג קיין בערלין, פּאַריז, גאַלאַץ, אַסטענדע, לאָנדאָן	13.40	פון קוטנאַ—פּלאָצק
13.10	קיין וואַרשאַ (שנעל-צוג)	18.27	פון פּוזען
13.23	קיין פּוזען	18.56	פון קאַלושקי
13.46	קיין וואַרשאַ	19.09	פון לאָוויטש
15.05	קיין קוטנאַ—פּלאָצק (אין קוטנאַ פערבינדונג קיין טשעכאָטשינעק)	19.53	פון קוטנאַ—פּלאָצק
15.25	קיין אָסטראָוו מיט פערבינדונג קיין פּוזען	19.40	פון פּוזען (שנעל-צוג)
15.30	קיין זעלקאָוויץ	21.12	פון וואַרשאַ
19.25	קיין אָסטראָוו	21.55	פון וואַרשאַ (שנעל-צוג)
19.55	קיין לאָוויטש	22.14	פון קוטנאַ—פּלאָצק
20.13	קיין לעמבערג (מיט אַ שלאָף-וואַגאָן 3. קל.	23.15	פון אָסטראָוו
21.20	קיין דאַנציג און גדיניע (דירעקט)		
21.28	קיין פּוזען		
22.03	קיין פּוזען (שנעל-צוג פּערב. קיין בערלין)		
22.25	קיין קראָקאַ און קאַטאָוויץ		
1.55	פון וואַרשאַ		
2.49	פון אָסטראָוו		
4.58	פון קוטנאַ—פּלאָצק		
7.01	פון פּוזען		

LEKARZ DENTYSTA
ש. ליבערמאַן
ציין-כירורג
11 ליסטאָפּאַד (קאָנסטאַנטינער) 46, טעל. 172-06.7
נעמט אָן פון 1—7 אָוונט
צו לעטשביצע - פּרייזען.

דעם קיסר'ס חלום

אַן אַלטע יודישע שבועות-לעגענדע

דערצעהלט פון ל. קופּערמאַן

(סוף).

פּיט דער פּערטער האָט דעמאָלט נאָך וואָס בעשר-מיגען דעם פּאַפּסטליכען טראָן און ר' מרדכי'ן איז שווער געווען צוצוקומען צו איהם. איז אַ פּאָר טעג אַרום האָט ער דערזעהן אַנ'אויסערגעוויינליך גרויסע פּראָ-צעסיע אויף דער גאַס, וואָס פיהרט צו דער לאַטעראַנס קירך. צוועלף יונגע גלחים האָבען דעם פּאַפּסט געטראָ-גען אויף אַ טראָג-שטול. די רויגע מאַסע איז גע-פאַלען אויף די קני. אָבער ר' מרדכי איז שטעהען געבי-ליבען. מען האָט איהם געוואָלט צווינגען ער זאָל קני-ען, אָבער דער פּאַפּסט איז גראָד אָנגעקומען, און ר' מרדכי האָט זיך מיט איבערמענשליכען כוח אַ ריס געטאָן און איז צו לאַטיין אויסגערופען.

— פּירשט פון קריסטענטום! זייט מיר מוחל, האָב איך וואָס איך איבערצוגעבען אויף דער גאַס אַ שליחת פון מיין קייזער.

דער קייזערליכער זיגעל איז גלייך דערקענט גע-וואָרען. דער פּאַפּסט האָט דעם בריף גענומען און דער בעגלייטענדער האָט ר' מרדכי'ן אַ זאָג געטאָן:

— נאָך דער גאָטעס-דינסט אין וואַטיקאַן!

דאָס אַלץ איז געשעהן אין אַ פּאָר מינוט און די פּראָצעסיע איז ווייטער געגאַנגען.

העז ר' מרדכי איז געקומען צום וואַטיקאַן, האָט דער פּאַפּסטליכער קאַמער-האַר שוין געוואַרט אויף איהם און איהם גלייך אַריינגעפיהרט צום פּאַפּסט. דאָס צימער איז געווען איבערגעשטעלט מיט גרייך-פּערזיש-טע שטאָפען. דער פּאַפּסט איז געזעסען אויף אַ פּאַטער-שטול און, אויף אַ וואַנק, איז דער קאַמער-האַר אַלים פון צימער.

דער פּאַפּסט האָט איהם פריינדליך אויסגעפרעגט, רעדענדיג צו איהם אין דער לאַטיינישער שפּראַך.

ר' מרדכי האָט צוערשט געמאַכט אַ קורצע, אָבער-בעגייסטערטע פאָררעדע, און וועלכער ער האָט געזאָגט, אַז מיטט פאַר'ן פּאַפּסט מיט'ן גאַנצען פעט זיין פון זיין האַרצען, און אַז ער איז זיכער, אַז ער דער פּירשט פון אַלע קריסטען אין דער וועלט, וועט רחמנות האָ-בען אויף די אומגליקליכע, אומשולדיגע יודען. דער פּאַפּסט איז פון דער פאָררעדע אַזוי איבעראַשט גע-וואָרען, אַז ער האָט זיך פון שטול אויפגעהויבען און צוגעגאַנגען צו די שמאַכטענ'ן און מיט געשפּאַנק'ם זיך צוגעהערט צו ר' מרדכי'ס רייד.

ר' מרדכי האָט איהם דערצעהלט דעם גאַנצען אמת, ווי אַזוי ער איז געוואָר געוואָרען פון קייסער'ס חלום. ער האָט פאַר דעם פּאַפּסט געשילדערט דאָס אומגליק פון דער פערטרייבונג אין די גליהענדסטע פאַרבען. די טרעהרען זענען אומאויפהערליך גערונען פון ר' מרדכי'ס אויגען און די ווערטער זענען געפלאָ-סען ווי פון אַ פאָנטאַן. ער האָט גערעדט ווי אַ גאָט-בעגייסטערטער. ווען ער איז אַ פערנאַנדערטער ענט-שוויגען געוואָרען, האָבען ביים פּאַפּסט געגלאַנצט טרעה-רען אין די אויגען. אַ פּאָר סעקונדען זענען אַוועק אין טיפען שווייגען.

— איך וועל מיין געליבטען זוהן, דעם דייטשען קייזער פון דער שבועה בעפרייען — האָט דער פּאַפּסט שטיל געזאָגט — מאָרגען וועסטו דעם בריוו בעקומען פון מיין קאַמער-האַר.

דעם אַנדערען טאָג האָט מרדכי בעקומען אַ פּער-זענליכען פּאַטערנט, אַז ער איז גלייך אַוועקגעגאַנגען קיין ווינע. אין מאַגנזאַ איז ער עטליכע טעג אָפּגעלע-גען אויף אַ געפערליכען פיבער, און ווען ער איז ענדליך אַנגעקומען קיין ווינע, איז ער גלייך אַוועק צום קייזערליכען פּאַלאַץ און האָט דעם קיסר אי-בערגעגעבען דעם פּאַפּסטליכען בריף.

צו-שפּעט! — האָט דער קיסר מיט בעדויערען אויסגערופען — פּונקט דריי וואָכען נאָך שבועות האָב איך דעם בעפעהל אָפּגעשיקט און אַזוי שנעל ווי ער וועט ערהאַלטען ווערען, מוזען די יודען פערלאָזען בע-מען אין אַכט טעג צייט.

— מאַיעסטעט! — האָט ר' מרדכי געענטפערט — איך האָב אַלץ געטאָן מיינע ברידער צו רעטען. איך פערלאָז מיך אויף גאָט דאָס ווידערוּפען פון קייזערליכען בעפעהל קיין פּראַג צו ברענגען, ווען אייער מאַיעסטעט זאָל מיר דעם בעפעהל געבען.

דער קיסר האָט ר' מרדכי'ן געגעבען דעם בעפעהל צום שטאַטהאַלטער פון פּראַג מיט דעם בעדינג, אויב ער וועט דעם דעם בעפעהל ברענגען איידער דער אַרויס-טרייבונג בעפעהל וועט דורכגעפיהרט ווערען.

מיט דע מוידער-רוף בעפעהל האָט זיך ר' מרדכי אַרויסגעוואָרפען אויף אַ גלענצענדען פערד, און נישט אָכטענדיג אויף דער שרעקליכער היץ, וואָס איז צוגג איז כמעט צום גומען געווען צוגעקלעפּט, האָט ער גע-ריטען טאָג און נאַכט, אָהן אַ אויפהער. אַ נאַכט פאַר פּראַג האָט ר' מרדכי ריטענדיג דורך אַ געדיכטען וואַלד, פּלוצים דערפיהלט אַ שרעקליכען וועהטאָג אין אַנ'אויג: אַ צווייג, וועלכע האָט פון אַנ'אַלטען ביים אַרויסגעשטעקט, איז איהם אין אויג אַריין אין, איז אימפעט פון ריטען עס דורכגעלעכערט. זיין פּנים איז איז מיט בלוט פערגאָסען געוואָרען. אָבער ער האָט דאָס אויג ווי עס איז פערבונדען און ווייטער גערייטען.

ענדליך איז ער אָנגעקומען קיין פּראַג. דער שטאַט-וויינער האָט אָנגעהויבען קלינגען עלף. גלייך-שנעל איז ער צוגערייטען צום שטאַט-האַלטער, אַריינגעלאָפען אין זיין צימער נישט געמאָלדעט, און איהם דעם קיסר'ס בעפעהל איבערגעגעבען. דער שטאַט-האַלטער האָט גלייך בעפוילען אַנ'אָפּצייכענען ר' מרדכי'ן צו בעגלייטען צו דער יודען-שטאָט. אָבער ר' מרדכי האָט נישט פער-לירענדיג קיין איבעריגע מינוט, גענומען דעם באַגלייט-טונגס-בעפעהל זיך אַרויסגעוואָרפען אויפ'ן פערד און צוקומענדיג צום שטאָט-טויער, האָט ער געפאַכעט מיט'ן קיסר'ס פּאַרמעט און אויסגעשריגען:

גנאָד און נאָמען פון קייזער!

ביים טויער פון דער יודען-שטאָט זענען שוין אַלע יודען — מענער, פרויען, און קינדער, קראַנקע און אַלטע לייט און וואָגענס, דער אַלטער רב איז פאָראויס געשטאַנען גרייט די שטאָט צו פערלאָזען, אַזוי ווי דער זייגער וועט אויסקלינגען צוועלף.

מיט אַ געוואַלדיגען צי'ה האָט ר' מרדכי האָט פערד אָפּגעשטעלט און דעם קאָמאַנדיר די באַגלייטונג איבערגעגעבען.

פּלוצים האָט זיך דאָס פערד אַ בויג געטאָן און איז געפאַלען טויט, בעת ר' מרדכי איז אַרונטערגעפאַלען אַ גע'חלשט'ער. אין דעם וועלכען אויגענבליק איז אָנגעלאָפען דער אָפיציר און פאָכענדיג מיט אַ ווייסער פאָהן האָט ער אויסגעשריגען:

— גנאָד און נאָמען פון זיין מאַיעסטעט!

פּלוצים האָט זיך דערהערט אַ געשריי:

— מרדכי! טאַטע!

ביילע מיט די קינדער זענען צוגעלאָפען צו דעם טייערן גע'חלשט'ן.

די רויגע מחנה קריסטען, וואָס האָט זיך פערזאַמעלט און מיט רחמנות צוגעקוקט צו דער האַרצרייסענדער סצענע פון דער יודישער אויסוואַנדערונג, האָט מיט בעגייסטערונג אויסגערופען:

— לעבען זאָל דער קייזער! לעבען זאָל פערדי-נאַנד דער ערשטער!

נאָכדעם ווי דער ערשטער מאָמענט פון איבערראַשונג איז פאַרביי, זענען דער רב און די אַנגעזעהענע מע באַלעבאַטים צוגעגאַנגען צו ר' מרדכי'ן און אויף די הענד אַרומגעטראָגען, איהם אָנגעמינטערט און איהם מיט זיין משפּחה איבערגעלאָזט. די איבעריגע זענען דערנאָך אין די שולען געגאַנגען גומל בענטשען און גאָט דאַנקען פאַר דעם נס, וואָס ער האָט זיי בעוויזען, און די געראַטעוועט פון דער שרעקליכער גזירה.

דער היסטארישער שבועות פון דעם יאהר תרע"ה (1915)

א בלעטעל זכרונות פון מיינע איבערלעבענישען אין סרינגס-צייט פון הרב י. רובינשטיין

(סוף).

נישט קוקענדיג אויף דעם, וואס דער גענע-ראל איוואנאוו האט בכלל קיין פעסטע אנשויאונג אין דעם ענין נישט געהאט און ארויסגעוויזען אין זיינע דייך פערמירדענע סתירות, האט אונזער בע-חך ביי איהם דאך געהאט א גרויסע פעולה און לויט מיין איבערצייגונג האט ער געהאט א גרויסע בעדייטונג. און ווירקונג אויף דעם גורל פון דער יודישער בעפעלקערונג אויפ'ן דאזיגען קריגס-שטח. די שחיטות און פאגראמען, די גרושים און גזרות זענען נישט מעהר פארגעקומען דארט אזוי סיסטע-מאטיש ווי פריהער. אלענפאלס איז דער ריקצוג פון רוסישען חיל אויפ'ן מערב און דרום-פראנט נישט בעגלייט געווען מיט אזעלכע רציחות און אכזריות'ן געגען יודען, ווי אויפ'ן צפון-פראנט. קיין מאסען-גרושים האט מען נישט געמאכט און אויך די פערשיקונגען זענען געווארען אפגעשטעלט.

בכלל איז שווער ארויסצוזאגען השערות און אבשעצען דעם ווערט פון וועלכער עס איז אינ-טערווענציע, אויב זי האט פיל אדער ווייניגער בענוצט. דאס איינצע קאן מען קאנסטאטירען, אז די דאזיגע אוידיענץ אונזערע, וועלכע האט געהאט דעם כאראקטער פון א פערהיטונגס-מיטעל, האט זיך אין די פאלגען ארויסגעוויזען אלס גאר א גע-לונגענער שריט.

ווי געזאגט, איז דאס אלצדינג געווען אים סאמע ערב שבועות. מיר האבען שוין אויף יעדען פאל געמוזט בלייבען אין כעלם אויף שבועות.

מיר האבען זיך געסטארעט מיט קיינעם פון די שטאט-לייט נישט צו קומען אין בעריהרונג און בכלל בעטון אלעס מעגליכע, אז אונזער אויפענט-האלט זאל בלייבען א סוד פאר'ן ברייטען עולם. אבער דאס האט זיך באין אופן נישט איינגעגעבען. די ידיעה וועגען אונזער קומען האט זיך בליק-שנעל פערשפרייט אין דער גאנצער שטאט און די צעהיצטע פאנטאזיע פון דער בעפעלקערונג האט גהאט פלאץ צו צעשפילען אויפ'ן העכסטען אופן. קלאגען און לעגענדעס האבען זיך וועגען אונז און וועגען דעם צוועק פון אונזער קומען פער-בריי‌טעט, איינע שטארקער פון דער אנדערער כא-ראקטעריסטיש. פאר יענער צייט איז אבער דאס, אז אלצדינג האט מען געגלויבט, אלצדינג האט מען אויך בעמעגט גלויבען, ווי אומגעלומפערט און ווילד עס האט זיך אין ערשטען פלוג אויסגעוויזען..

אזוי, למשל, האט מען זיך דערצעהלט, אז 70 יודען זענען פער'משפט געווארען צו דע תליה, און מיר זענען געקומען בעטען פאר זיי. די צאהל פון די פער'משפט'ע איז דאן געוואקסען אין מויל פון אנדערע אויף צעהן און צוואנציג מאל אזוי פיל. מען האט זיך כסדר נאר דער צעהלט סודות אויפ'ן אויער. די צאהל פון די אומ-שולדיג דערמארדעטע יודען איז באמת געווען אומגעהייער גרויס. זיי זענען עס דערפאר געווען דאס טאג-געשפרעך. די פערפאלגען און נגישות, די גרושים און גזירות — האבען פערנומען דעם צווייטען פלאץ.

כדי זיך נישט צו ווארפען אין די אויגען, האבען מיר בעשלאסען נישט צו געהן דאווענען בציבור, נאר מאכען מנין ביי זיך אין האטעל. אבער באלד האבען מיר געזעהן, אז מיר האבען זיך שטארק גענארט.

די גאס ארום האטעל איז געווען שווארץ פון מענשען און אין האטעל גופא זענען געקומען יודען שלום נעמען ביי די רבנים און גלאט כא-פען א שמועס.

דאס פערזאמלען זיך פון אזוי פיל מענשען אין א שטאט, וואו ס'איז דער זיץ פונ'ם הויפט-קווארטיר האט נישט געקאנט בלייבען גלייכגילטיג פאר דער געהיים-פאליציי, וועלכע האט געהיט און געקוקט אויף יעדער קלייניגקייט. אין זאל פון האָ-טעל האבען די רבנים געפיהרט א טיש און גע-זאגט תורה, דערביי האט איינער געוואלט איבער-יאגען דעם אנדערען און דער עולם האט זיך כמעט געשטופט... פלוצים דערהערט זיך א קול פון איינעם אויף רוסיש, אז ער וועט ארעסטירען די געסט, פערשיקען דעם בעל-הבית קיין סיביר און די איבריגע פערזאמעלטע נעמען הארבע שטרא-פען... דאס איז געווען א געהיים-אגענט, וועלכער האט געוואלט, אז דער עולם זאל זיך צוגעהן. די דאס געזעהן, קאן מען שוין פערשטעהן.

מיין פארטפעל מיט די דאקומענטען און דאטען וועגען די גרושים האט שוין אגענטשוואו בענעבטיגט און אונזער בעל הבית האט געהאלטען אז א צי-טערען. ער האט זיך גארנישט געקאנט בערוהיגען, און נאר מורא געהאט, אז מען וועט איהם אוועק-שיקען קיין סיביר.

אויף מארגען, דעם צווייטען טאג שבועות האָ-בען מיר בעשלאסען דאווענען ביחידות אין האטעל. דער אלטער רב פערלמוטער האט אבער דווקא געוואלט דאווענען צו יזכור אין שול. מיר ביידע האָ-בען געמוזט אהם צוליב מיטגעהן. מיר האבען גע-בעטען א כעלמער יוד, ער זאל אונז אריינפיהרען ערגיץ אין א קליינער שול, וואו ס'זאל נישט זיין קיין גרויסער עולם.

מיט אונז דער יוד אפ טאקע אויפ'ן כעלמער אופן און פ'הרט אונז דורך געסלעך און הינטערגעס-לעך גלייך — אין גרויסען בית המדרש אריין, וועל-כער געפינט זיך אויפ'ן שול-הויף..

אין איין מינוט איז גאנץ כעלם געוואהר גע-ווארען דעם סוד און ס'האט געשטראמט א טוי-זענד-קעפיגער עולם אין גרויסען בית המדרש. פון מינוט צו מינוט איז עולם געוואקסען און ס'האט זיך אנגעהויבען א שלום-עליכם-נעמען, און גע ע. וועל-כער איז שוין דערגאנגען כמעט צו א סכנה.

ארויסצובעקומען זיך פון דארט איז שוין גאר נישט מעגליך געווען.

די דאזיגע זענען געווען פערצווייפעלט. אמיש, א.א סכ.ת. מלחמה-צייט. הויפט-קווארטיר. נעתיים-אגענטען, מיט שווערער מיה און מיט קונצען האט מען אונז ארויסגעפיהרט פון דער שול.

אבער דא אויפ'ן שול-הויף האבען מיר ערשט דערזעהען כעלעם, די גאנצע שטאט קינד און קייט איז דא געווען פערזאמעלט, קאפ אויף קאפ... כדי אונז אויסצובעהאלטען פאר'ן המון, האט איינ איין דאהר אריינגעפיהרט אין קהל-שטוב, וועלכער גע-פונט זיך דארט אויפ'ן שול-הויף.

אבער אויך דאס נוצט נישט. דער המון וויל נישט אבטרעטען, ס'העלפט נישט קיין בעטער און קיין בקשות.

נאך א געוויסע צייט האט זיך מיר מיטץ קיעווער רב קוים איינגעגעבען, זיך דורכצושמוגלען און ערשט א שטיק צייט שפעטער איז דער רב פערל-מוטער אנגעקומען אין האטעל — בעגלייט פון א המון מענשען.

מיר האבען דאס די כעלמער יודען, פונדעסט-וועגען נישט געגומען פאר איבעל. זיי זענען געוועזען נייערגעלאגען, פערפיטערט און די פאנטאזיע האט אין אזעלכע צייטען א גרויסע השפעה.

קוים דערלעבט מוצאי יום טוב, האבען מיר תיכף פערלאזט די קלוגע שטאט כעלם, וועלכע וועט מיר בלייבען אין זכרון צוזאמען מיט דעם היס-טארישען שבועות פונ'ם יאהר תרע"ה.

יורידישע עצות

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רע-דאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט" ענטפערען אויף יורידישע פראגען, וואס ווע-רען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאן

יורידישע אפטיילונג פון „נייעם פאלקסבלאט".

בכדי דערלאנגען אנ'אנפראגע אויף א יורידישע עצה, דארף צוגעלעגט ווערען דער קופאן מיט דער דאטע פונ'ם טאג, ווען די אנפראגע ווערט ארייגעגעבען. אויף אנפראגע אהן קופאן, וועט קיין ענטפער נישט בעגעבען ווערען.

563. לאקס.

דער טעות אין די באבאר-רשימות קאן אויס-געבעסערט ווערען אויף דער באבאר-קאמיסיע.

---

564. א. ל.

דער אנשטאלט פאר בייסטיגע קראנקע אויפ'ן אלטען בית-החיים ווערט נישט דערמאנט אין דער בייגעלייגטער רשימה צו דער פעראָרדנונג פון מי-ניסטעריום פאר מיליטערישע ענינים פון 12. מערץ 1930 און דעריבער איז אזא בעשטעטיגונג נישט בענויגענד.

565. קארן.

איהר קאנט זיך ווענדען אין זעלבען געריכט מיט א מאטיווירטער בקשה, אז דאס אויספיהרען דעם אורטייל זאל אפגעלעגט ווערען ביז אייער פרוי וועט זיך ענטבינדען.

אויב דאס איז א פראגע פון א צייט נישט לענגער, ווי 3 חדשים וועט דאס געריכט זיכער אייער בקשה בעפרידיגען.

---

566. ק. פון ראדאמסקא.

לויט'ן ארטיקעל 387 פון דער נייער אויס-פיהר פעראָרדנונג האט נישט קיין רעזערוויסט דאס רעכט צו מאנען פון מלוכה-אוצר קיין שום ענט-שעדיגונג פאר דער צייט וואס ער איז בערופען געווארען אויף איבונגען. ער קאן אפילו אויך נישט צוריק פאדערען דעם פערלוירענעם צוגאב דעם ארבייטס-לוין.

---

567. צ. ג.

מיט'ן איבערגאנג פון דער אונטערנעמונג צו א צווייטען בעל-הבית ווערט דער ארבייטס-אפמאך נישט אויפגעלעזט. אין ארבייטס-אפמאך ווערט דעסגלייכען אויך נישט אויפגעלעזט, אויב דער אינטערנעמונג ווערט ערקלערט פאר אנ'אופגעלאשטש.

---

568. א לעזער פון אלעקסאנדער.

די דראהונגען פון בעאמטען האבען נישט קיין שום גרונד.

נאך דער עקסמיסיע מוז דער לאקאל איבער-געגעבען ווערען אין אייער רשות.

קיין שום רעקוויזיציעס פון וואוינונגען זענען איצט נישט דערלאזבאר.

---

569. גרינשטיין.

דער קאמארניק האט אין אייער פאל נישט געהאנדעלט אין איינקלאנג מיט דער פערפליכטע-דער ביי אונז עקזעקוציע-אָרדינאציע.

דער קאמארניק האט דאס רעכט איבערצוגע-בען אין רשות פון מאנער די סעקוועסטרירטע זאך פון בעל חוב, בלויז נאר אין דעם פאל, ווען די זאכענטשע איז געמאכט געווארען אויפ'ן סמך פון א נארמאלען געריכטס אורטייל. קוים האנדעלט זיך אבער נאר בלויז וועגען אנ'אזוי-גערופענע זאבעז-פיטשעניע מוזען די סעקוועסטרירטע זאכען איבער-געלאזט ווערען אויפ'ן ארט.

570. שדי דבורים.

571. א וועקסעל בעלחוב.

572. די אומגליקליכע פון פיעטרקאווער 41.

וועגען אייערע ענינים מוזט איהר זיך פערשטענ-דיגען פערזענליך מיט אונזער יוריסט טעגליך פון 2 ביז 4 נאכמ. מלטבגעגענע די צייטונג.

דאס עלעגאנטסטע קלאנג פילם טעאטער
„CASINO"
נור נאך עטליכע טעג!
פי. ם פאר יוגענד דערלויבט!
פליגעל-פלאט
RAMON NOVARRO i
ANITA PAGE
אין די הויפט-ראלען:
כדי צו ערמעגליכען די ברייטסטע מא-סען צו זעהען דעם דאזיגען פילם, זע-נען די פרייזען געווארען פערקלענערט ביז 9 א זייגער אווענד 1 זל. 1.50 זל. און 2 זל.

Dr. Z. Rakowski
ספ. פאר אוירען-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקע.
9 קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 27-81.
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לעטשניצע, נבעורישער 17 פון 10—11 און פון 2—4.

Dr. H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאנא 25, טעל. 126-87.
ספעציעל ארצט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען. מענער- שוועכע, עלע ארם אנאליזען, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.

דער מארד אין דער נאכט

(9

גרויסער שפאנענדער סענסאציאנעלער ראמאן

— וואס ווילט איהר וואגען הערמיט? — האט ליבעסקינד אומרוהיג א פרעג געטון.

— איך וויל זאגען, אז דער הער הייטאן איז אוועקגעפארען א סך ווייטער, ווי איהר שטעלט זיך פאר.

— ווייטער, ווי איך שטעל זיך פאר? פונוואנען ווייסט איהר עס?

— ווען איך ווייס עס נישט, וואלט איך געווען א שלעכטער פאליציי-בעאמטער...

ליבעסקינד איז נאך מעהר בלאס געווארען, און זיך געריהרט א הון נעטון אויפ'ן שטול.

— א פאליציי-בעאמטער? — האט ער מיט א ציטער אין דעם שטים איבערגעפרעגט — וואס האט דא די פאליציי ביי מיר צו טון?

— מיר זענען נעקומען איבערגעבען וועגען דעם הער הייטאנס טויט! — האט זיך ריקמאן אריינגעמישט, איבערראשט פון דעם יונגען באנ-קירס נערוועזיטעט.

— וועגען דעם טויט!.. הער הייטאן איז טויט!

— דאס פערעריק ליבעסקינד ארויסגעמורמעלט, לקיט וויינענדיג בכבוד אנ'עצה צו נעבען זיך מיט זיין צודרודונג — ווי איזוי האט עס דען געקאנט גע-שעהן?.. פרייטאג, ווען מיר האבען זיך געזעהן צום לעצטען מאל האט ער אויסגעזעהן פולשטענדיג געזונד.

— מיט'ן געזונט האט עס קיין שייכות נישט, — האט טארטשינסקי טרוקען בעמערקט — איהר האט געהערט וועגען מארד אויף טארגאווע גאס?

— יא.. יא. ה. ה. איך האב עפעס געלייענט וועגען דעם אין די בלעטער. — האט געשטאמעלט דער באנקיר — נאר האס האט וואך... זעלבסט-פערשטענדליך נישט קיין שום צוזאמענהאנג...

— איהר ווילט זאגען: קיין שום צוזאמענהאנג מיט'ן הער הייטאן? — האט איהם ריקמאן איבער-געשלאגען — אבער ס'איז פונקט דער היפוך. שבת אין אווענד איז אייער שותף דערמארדעט געווארען.

— דערמארדעט! — האט ליבעסקינד ארויס-געשעפטשעט מיט א פערשטיקטער שטימע — גאט מיינער!

— דערמארדעט מיט א קינושאל אין הארץ אריין.

— אבער ווער?.. ווער האט עס געטון?

— אנ'אומבעקאנטע פרוי!

ליבעסקינדס פנים איז פון בלאס געווארען ציג-שער-רויט, און האט ארויסגעריקט (אפגעפר) בטענה פערוואונדערונג.

— א פרוי!.. איהם האט דערמארדעט א פרוי!.. איך האב געמיינט...

דערשפערדיג אויף זיך דעם הארכדרינגליכען בליק פון זיינע געסט, האט ער זיך פלוצים פערליירען און ענטשוויגען געווארען.

— די דאזיגע פרוי איז ארעסטירט? — האט ער נאך א ווייל א פרעג געטון.

— ניין! — האט טארטשינסקי געענטפערט, האבענדיג שוין בעמערקט די צורודערטקייט פונ'ם באנקיר, — די דאזיגע פרוי איז שוין אויך אוי-יענער וועלט.

— זי איז אויך דערמארדעט?

— יא, זי האט בעקומען מיט א קינושאל אין הארץ.

— דעם מערדער האט מען נעכאפט?

ריקמאן האט געריסען א שמייכעל געטון.

— דער מערדער איז אנטלאפען, און מיר זענען געקומען אייך בעטען, איהר זאלט אונז העלפען איהם אויפצוזוכען.

ליבעסקינד האט לייכט אפגעאטעמט.

— איך?.. גאט מיינער!.. מיט וואס קאן איך אייך העלפען, מיינע הערען?

— זעהר פשוט, — האט טארטשינסקי גע-ענטפערט, נישט ארונטערלאזענדיג קיין בליק פון דעם יונגענמאן, — איהר זענט דאך אווראי גוט בע-קאנט מיט דעם הער הייטאנס פערשידענע אנגעלע-גענהייטען, אזוי אז איהר וועט אונז אפשר קענען אויפקלערען די מאטיווען פונ'ם מארד.

— איך ווייס אבסאלוט גארנישט, וואס עס האט געקאנט דערפיהרען צו דעם אומגליק. דער הער הייטאן איז געווען כל ימיו א העכסט-ארענטליכער שטילער מענש.

— פערשטעהט איהר אונז: עס עקזיסטירט פון תמיד אן א כלל, אז ווען עס פאסירט וואו-נישט-איז א פערפלאנטערטע געשיכטע, זאגען געניטע מענשען „זוכט די פרוי"... און דא..

— קיין שום חייבערישע עסקים קאנען דא נישט געמאלט זיין! — האט ליבעסקינד שפעטער איבערגעשלאגן.

— אבער... לאזט מיך זאגען!... דער הער הייטאן איז הערח'דורכ'עט דורך א פרוי און א ווילע פריהער האט איהר אונז געוואלט עפעס זא-גען דערוועגען.... נאר כ'ווייס נישט פארוואס איהר האט עס נישט געזאגט, און אריבער מיט'ן שמועס אויף אנ'אנדער ענין.

ליבעסקינד איז רויט געווארען, ווי ער וואלט זיך פערשעמט.

— איך האב גארנישט געזאגט בכוונה צו רעדען שוין דערפאר אליין, וואס איך האלט פאר אומגעליך, אז דעם הער הייטאן זאל האבען דער'הרג'עט א פרוי... אויף וויפיל איך, למשל, ווייס, האט ער מיט קיין שום זייטיגע פרויען נישט געהאט קיינמאל צו-טון.

— איז ער א חתונה-געהאטער? — האט ריקמאן א פרעג געטון.

— זעלבסטפערשטענדליך... ער האט א פרוי... מאדאם סאטיאנא...

— ווי אזוי אזוי הייסט איהר?

— מאדאם מאטיאנא?.. זי שטאמט פון רו-מען... פון טיף רוסלאנד... זי האט זיך צוליב איהם מגייר געווען...

ריקמאן און טארטשינסקי האבען זיך פילרייטש איבערגעקוקט:

עפעס איז זיי ביידען ארורכגעלאפען א סים גארנישט-בעגרינדעטער געדאנק, אז די בלאנדע צלמי-רעך מוזען עפעס האבען א שייכות מיט דער פרוי מאטיאנא.

ס'דאט זיך זיי אויסגעוויזען פאר העכסט אינטערעסאנט.

(פארטזעצונג קומט)

טעאטער „ארט“
אלעע 1 טער מאַי 2.
(רוג וואולטשאַנסקאַ)

היינט, מיטוואך, דעם 4-טען יוני, 9 אַ זייגער אָווענד
= צם לעצטען מאל =
טרעט אויף די בעריהמטע קינסטלערין
אידא קאמינסקא
מיט איהר נעסליבענעם אַנסאַמבל

אין דער ערפאָלגרייכער פיעסע פון היינטיגען סעזאָן
דער דזשאַז-זינגער
אין 3 אַקטען פון ס. ראַפאַעלסאַן, יודיש: מ. ראַקאָווסקי. :—:
די ערפאָלגרייכע פיעסע פון יודישען לעבען איז פערפילמט געוואָרען און דעם גרעסטען טאָנפילם אונטער דעם נאָמען

אריגינעלע דזשאַז-לידער / גירלס / אין 2-טן אַקט קומט פאר אַ רעווי.
רעזשי און אינסצעניזאַציע: אידאַ קאַמינסקאַ. מוזיק אילוסטראַציע: יוסף קאַמינסקי. דעקאָראַציעס: יוסף שליווניאַק.
אנהויב פינקטליך 9 אַ זייגער אָווענד. בילעטען-פאָרפערקויף קומט פאר אין דער קאַסע טעאטער פון „ארט“. אדמיניסטראַטאָר: ד. העלפּמאַן.

קינא-טעאטער
ZACHĘTA
26 זגערזשער 26
(ביים פלאַץ קאָשטשעלני)
בעמ.: בעת דער פויזע קאָנצערט פון גיגאנטישע מארקאני-ראַדיא

היינט און פאלגענדע טעג! גענענוווערטיגע דראמע אין 12 אקטען אונט. נאָמען: גרויסע פרעמיערע!
דער מענש מיט אַן עדעלער נשמה
Zbyszko Sawan, Wł. Walter, Eug. Bodo
גרויסער פוילישער פילם. — אין די הויפּט-ראָלען:
פערשטאַרקטער סימפאָנ. ארקעסטער. דער זאל איז מעכאניש ווענטילירט.

Z PRAWAMI SZKÓŁ PAŃSTWOWYCH
Gimnazjum Żeńskie
Eug. Jaszuńskiej - Zeligmanowej
ul. POŁUDNIOWEJ 18, Tel. 168-82
איינשרייבונגען פון קאנדידאַטקעס נעהמט מען אין דער סעקרעטאַריאַט פאַרבינדן אין די לעהר-שעה'ן און פון 5–7 נאָכמיטאָג.

Dyrekcja GIMNAZJUM MĘSKIEGO
Tow. Szerzenia Oświaty i Wiedzy Technicznej wśród Żydów
w Łodzi, Pomorska 46, tel. 10-664
מאַכט דאָמיט בעקאַנט, אַז די קאַנצעלאַריע נעהמט אָן טעגליך אין די ביורא-שעהן איינשרייבונגען פון שילער אין אַלע קלאַסען.
די עקזאַמענס הויבען זיך אָן דעם 26-טען מאַי.
ביים גימנאַזיום עקזיסטירען איינטריטס-קלאַסען A—C
שכר למוד אין די נידריגערע קלאַסען וועט זיין בעדייטענד פערקלענערט אין די איינטריטס-קלאַסען וועט עס בעטרעפען 25 זל. אַ חודש.
Dyrektor Szymon Herman

השבת אבדה.
נעכטען האָב איך פערלוירען אַ פּעקעל אַלטע פּאַטענטען. דער עהרליכער פינדער ווערט געבעטען געגען בעלוינונג דאָס אָבצוגעבען אויף גדאַנסקאַ 11, אין דער צוקערניע פון ה' פאָזנאַנסקי.

געזוכט
אַ לערן-מעדעל צו גאַלאַנטערי „גאַלאַנט“
10 נאַוואָמיעסקאַ 10

אַ ת. קסל אויף 200 זל יז' אויך אַ קוויט פון דער באַנק ספּילעק וואַראַבקאַת: אויף 90 זל. איז פאַהרענדיג אויפ'ן וואַגאָן פון טראַמוואַי פערלוירען געוואָרען. אויך איז געלעגען אַ פּראָמעס אויף 50 זל. די הערקלערען וועלען ערקלערט פאר אונגילטיג. אָבצוגעבען געגען בעלוינונג אין טרמינג. פון דער 7203

מאדערנע עלעקטרישע
= זשיראַנדאַלען =
איינענער אויספּרביטונג צו די ביליגסטע פרייזען פון 20 זל. און
ושאַרובקעס די בעסטע מאַרקעס 30 פּראָצ. ביליגער ווי איבעראַל
רעפּעקטאָרען די בעסטע קוואַליטעטען צו זעהר ביליגע פרייזען
וויכטיג פאר ליעטניקעס!
ספּעציעלע מאַשען-רעפּעקטאָרען דאָס לעצטע וואָרט פון ראַדיאָ-טעכניק ווי אויך אַלע זעמטליכע ראַדיאָ-צובעהערע.
בעמערקונג: יעדערער וואָס קויפט ביי מיר אַ ושאַרובקע בעקומט אַ קופּאָן, בײַם צוזאַמענשטעלען 25 קופּאָנעס ביז איך נתנם אַ מאַשען-רעפּעקטאָר
מ. זענדעל, פּלאַץ וואָלנאָשטשי 5, פר. נמער באַק ריג נאַוואָמיעסקאַ

REKLAMY NOWOCZESNE
MARKI OCHRONNE
DEKORACJE WYSTAW
Atelier Dekoracyjno-Graficzne
DE GE ATELIER
17 CEGIELNIANA 17

לעדהערין
גוטע פראַנצויזין ערטיילט אונטערריכט פאר דער וואַקסענע אין פוילישע יודישע און דייטשע שפּראַכן צו ביליגע פרייזען לאַגעוויניקער, בושעושינער 15

אַ נייער אויסלענדישער
פּאַטעפאָן
צו פערקויפען פאר 120 זל. באַלד צוליב אפרייזע וואַסקאַדניאַ 16, וו. 9

Dr med.
G. Gersztajn
ספּעציאַל-ארצט
אויגען קראַנקהייטען
Traugutta 12
(טראַוגוטאַ 12)
Telefon 175-10
נעמט אָן פון 11 ביז 1 נאָכם. און פון 7 ביז 8 אָווענד

Dr. med.
W. Eychner
גינעקאָלאָג אַקושער
זגערזשער 11
טעלעפאָן 72–134
נעמט אָן אינדערהיים פון 2-3 פ. מ. פון 7 ביז 9 נ. מ.
אין קליניק „סאַנאַטאָ“ אגראַדאָווע 10 פון 12–1

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al. Kościuszki 27
tel. 51-78
הויט און וועניערישע קראַנקהייטען און ליבעסשוואַכקייט
נעמט אָן פון 4—7 אין אָוונט

וויכטיג פאר לעטניקעס!!
די ערשטע לאָדזשער גוט בעקאַנטע
פאַבריק פון פאַטענטירטע פעלד-בעטען
מאַכט בעקאַנט, אַז צוליב'ן קריזיס האָבען מיר פערקלענערט די פרייזען פון אונזער אויסאַרבייטונגען
ווי: פעלד-בעטען 14 זל., פעלד-בעטען מיט ווענטלעך 18 זל., לעזשאַקעס פון 8 זל. אָן, מאַטראַצקעס 3 זל., האַמאַקעס פון 9 זל.
אונזערע פעלד-בעטען זענען פערזעהען מיט דער שוץ-מאַרקע „Palma-Patent“, פאר וועלכע מיר גאַראַנטירען אויף פיל יאָהרען.
אַכטונג: פאָדערט איבעראַל פעלד-בעטען נור מיט דער מאַרקע „Palma-Patent“
מיט אַכטונג פירמע **„PALMA-PATENT“**
אינה. **שוואַרצאַווסקי**
פּאָלנאָצנאַ 24, טעל. 131-85

בעמערקונג: פאר פּראָווינץ — בעדייטענדע ראַבאַטען.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען
זאַוואַדזקאַ 1.
גאָר פאר וועניערישע הויט-קראַנקהייטען, און מענער-שוואַכע אנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראָלאָגישע און נערווען-קראַנקהייטען.
קוואַרץ-לאַמפּ. עלעקטרישער הייל-קאַבינעט קאָסמעטיק.
-- טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אָווענד. --
פון 11 ביז 12 ביי טאָג און פון 2 ביז 3 נאָכמ. נעמט אָן אַ פרוי-דאָקטאָר נור קינדער און פרויען
זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג.
– בעזונדער וואַרטע-צימער פאר פרויען. –
וויזיט 3 זל.

Dr. Med. NIEWIAŻSKI
ספּעציאַליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער-שוואַכע.
אנדזשעיאַ 5, טעל. 159-40
נעמט אָן פון 8–11 פאָרמ. און פון 5–9 אָווענד
זינטאָג און יום-טוב פון 9–1 פאָרמ.
בעזונדערער וואַרטע-זאַל פאר פרויען.

וויכטיג פאר לאדז און אומגעגענד! 44
ואל יעדער וויסען, אז
מעבעל
שעהן, גוט און ביליג בעקומט מען נור ביי דער פירמע
Ch. ŁAZNIK
GDAŃSKA (Długa) 44, tel. 162-56
בעמ.: איך קויף אויך און פערקויף פערט. געברויכטע מעבעל, דיוואַנעס א. ז. וו. קומט און איבערצייגט אייך! 44

בעקאַנטמאַכונג.
צמפּעהלע פערשידענע פיינע און אייגענע אויסאַרבייטונג קאַראַמעלען, שאָקאָלאַד, מאַרמאַלאַד, אויך עטיקעטען צו קאַראַמעלען, שאָקאָלאַד, אויך פאַרמעס צו שאָקאָלאַד. צוואַנגען צו וואַפלען, א וואַל-צובקע צו האַרבאַטניקעס. אַ מאַשין מיט 4 פאַר וואַלצען צו לאַנגירין גרויסען פאָרמאַט, אויך צו פאַרמיטען סעלערס אין גוטען צושטאַנד אויך צו בעוואָרגען. מ. ה. וורובלעווסקי, לאָדז, נאָוואָמיעסקאַ 21.

וועכנעריז-כירורגישע קליניק
„SANATO“
אגראַדאָוואַ 10, טעל. 213-57
1-טע און 2-טע קלאַס
ערצטליכע אויפזיכט איבער דער מוטער און קינד.
פרייזען פון געבורט
אין 2-טע קלאַס צוזאַמען מיט פערהיטונגס-מיטלען
200 זל.

הולך בתום ילך בטח,
ומעקש דרכיו יודע
גויל אלו וקיעי, קני כל חורש — תא:
דין אלו ימי וכל טי בנישו — תא:
דירי ארעא ספרי גרשמי רשו — תא:
קענען נישט איבערגעבען דאָס רעיעלקייט פון דער אַלט-בעוואוסטער רעכטסקאָנסולענטען-ביורא פון ה'
מאַנעלאַ, פּיעטריקאָווער 17
(זאַכאַדניאַ 52) טעל. 148-79
וואו עס ווערט פינקטליך ערלעדיגט, געוויסענהאַפט געשריבען אַלערליי בּיטעס: ציווילע, קאַרנע, האַנדלאָווע, אַפּעלאַציעס, אדוואָקאַטעס, קלאַוזולעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעדט אין פּוילען, וועגען דירות אין אויסלאַנד ראַזיעטשעס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען. מיט אַכטונג ד. מאַנעלאַ, פּעטריקאָווער 17.

5000 זל.
אויף אַ גוטע היפּאָטעק ווערט געזוכט
אויך איז דאָ צו פערקויפען ביליג אַ בעטייליגט האַלב הויז, אויף קעלמאַ גאַס בעשטעהענד פון 17 שטובען און אַ שענער פראָנטאָווע פּלאַץ
צו ערפאָהרען בזשעזשינער 69 ביי
טייפּעלט, שניידער-מייסטער

אינגיכען ערשיינט די
יודישע
טורן- און -ספּאָרט-צייטונג
געווידמעט די אינטערעסען פון פיזישער ערציהונג
ביי יורע. רעדאַקטאָר י. מאַליניאַק

DR. MED.
L. Pikielny
אוראָלאָג
ספּעציאַל-ארצט פאר נירען, בלאָז און אורין-קראַנקהייטען
8 NAWROT 8, tel. 2,19-90
נעהמט אָן פון 4–7 אָווענד.

בעקאַנטמאַכונג
דערמיט מאַך איך בעקאַנט די געערטע קונדשאַפט, דאָס אין די ביורא ביי ה'
מאַנעלא
פּיעטריקאָווער 17, זאַכאַדניאַ 52 טעל. 14879
ווערט ערלעדיגט קלאַוזולעס און זאַבעזפּיעטשעניעס און פערלויף פון 2 טעג מיט אַכטונג מאַנעלאַ

צאָהן-ארצט
St. Gelberg
וואוינט יעצט
Zawadzka 14, tel. 108-33

אַבאָנאַמענטס-פרייז: אין לאָדז – 5 זל. אַ חודש מיט אַפּטראָגען אַ היים; אויף דער פּראָווינץ 6 זל. אַ חודש; אין אויסלאַנד – 8 זל.
פאר'ן אינהאַלט און טערמינען פון די אַנאָנסען איז דער פערלאַג נישט פערענטוואָרטליך די אַדמיניסטראַציע איז אָפען בייטאָג און ביינאַכט.

אַנאָנסען-פרייז: פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאָג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפּאַלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ „ 60— „ „ „ „ 4 „
נאָכ'ן טעקסט—12 „ „ „ „ 18— „ „ „ „ 8 „
פאר אַ מילימעטער-שורה: אויסער דער שטאָט 50 פּראָצ. טייערער. אויסל. 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. אַ וואָרט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat“, spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat“, Piotrkowska 21.